

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A. R. L. U. S.

În acest număr semnează:

Acad. C. D. Nenițescu, prof. univ.
Lazăr Stoicescu, prof. univ. V.
Vâlcovici, Sidonia Drăgușanu

Citiți Biblioteca „Veac nou” nr. 11:

O întâmplare ciudată

de LEV KASSIL

46 (870)

ANUL XVII
17 NOIEMBRIE 1961
12 PAGINI, 1 LEU



La cules de ciuperci: celebra campioană olimpică, gimnasta Larissa Latinina cu Tania, fetița ei.

Gheorghe Tovstonogov — un creator original



Cu un deceniu în urmă, în viața teatrală sovietică s-a făcut auzit glasul proaspăt, tineresc al unui regizor care pleda pentru strălucire împotriva cenușului, pentru noutate împotriva a tot ce este perimat, pentru adevăr împotriva imitației, pentru neliniște creatoare, pentru căutări și îndrăzneală. Era glasul regizorului Gheorghe Alexandrovici Tovstonogov. Iar cele proclamate de el nu reprezentau o simplă declarație (cuvinte frumoase și juste rostesc mulți), ci glasul unui artist care răspundea printre primii la imperativele vremii nu prin vorbe, ci prin fapte, prin activitatea sa practică.

În practica sa de un deceniu Tovstonogov a montat aproape treizeci de piese — la Teatrul central pentru copii, Teatrul Comsomolului, Teatrul „Pușkin” din Leningrad — dovedindu-se un regizor al proporțiilor vaste, înzestrat cu un talent deosebit și cu mari posibilități creatoare. El a realizat spectacole eroico-romantice și filozofice, tragice și comice, monumentale și de interior, spectacole vesele și triste...

Cu o surprinzătoare finețe Tovstonogov intuieste maniera proprie autorului și știe să găsească pentru fiecare piesă un limbaj propriu, rămânând, însă, întotdeauna credincios crezului său artistic și estetic.

Spectacolele sale excelează prin coloritul lor variat și strălucitor, prin profunzimea gândirii și temperamentul, prin fantezia spumoasă și bogatul conținut emoțional. El știe să conducă ideea exprimată în spectacol până la simbolul artistic și, cu toate acestea, nu se rupe de solul viu al realității.

În tot ceea ce montează Tovstonogov poți constata capacitatea lui de a prezenta problemele în întreaga lor complexitate, de a le pătrunde semnificațiile și laturile uneori contradictorii. Eroicul este tradus întotdeauna de acest regizor prin omenesc. Prin noțiunea de eroism, el înțelege nu patosul cuvintelor, ci patosul gândirii. Este știut că exprimarea sentimentelor în mod bombastic, declamatoriu provoacă astăzi spectatorilor un zimbet plin de scepticism. Spectacolele lui Tovstonogov despre faptele eroice din trecut — „Tragedia optimistă” și „Sfârșitul escadrei” — au produs reacții noi în sala de spectacol. Despre aceste spectacole s-a scris mult. Și, cu toate acestea, nu pot să nu amintesc scene ca tabloul final din „Sfârșitul escadrei” sau balul de rămas bun și marșul companiei din „Tragedia optimistă”.

Unitatea artistică a spectacolelor sale reprezintă adesea o unitate a contrariilor. În „Barbarii”, de pildă, este contrastul dintre umanism și antiumanism, în „Tragedia optimistă” — contrastul dintre eroic, sublim pe de o parte și josnic pe de alta. În spectacolul „Signor Mario scrie o comedie” — contrastul dintre realitate și ficțiune. Dar totdeauna, efectele teatrale nu sînt la Tovstonogov scopuri în sine, ci mijloace prin care regizorul caută o justificare a vieții și psihologiei fiecărui personaj, a fiecărei puneri în scenă. E semnificativ faptul că pentru momentele decisive ale spectacolelor sale, regizorul găsește soluțiile cele mai simple, lăsînd actorul față în față cu spectatorul. Vestita scenă de la cafeneaua Flora (spectacolul despre Fucik) este construită extrem de laconic: doi oameni stau la o masă și discută. Simplitatea acestei soluții nu prejudiciază cu nimic ecoului publicistic al scenei.

O valoroasă trăsătură specifică metodei regizorale a lui Tovstonogov o constituie marea lui încredere în actor — priceperea sa de a transpune în practică ceea ce numește el „unica dominantă a scenei” — precum și încrederea sa în spectator pe care nu urmărește să-l surprindă, nici să-l uluiască, ci să-l atragă în procesul ce se desfășoară pe scenă, făcîndu-l să participe alături de eroi la diferitele întâmplări, să se identifice cu viața lor. De aceea, în spectacolele sale se ivesc acele momente prețioase pentru care a și fost creat teatrul, momentele contactului spiritual dintre actor și spectator, cînd dispar și bariera rampei, și reflectoarele, rămînînd doar realitatea celor ce se petrec pe scenă.

Și e deosebit de important să fie subliniată străduința lui Tovstonogov de a exprima totul prin intermediul actorului. Regizorul intuieste profund posibilitățile fiecărui actor, punînd în lumină nu numai ceea ce este mai bun în el, ci și ceea ce s-ar părea că nu-i este deloc propriu unuia sau altuia dintre interpreți. Uneori, alegerea interpretului unui rol foarte important pare cu totul neașteptată, chiar absurdă, și cu toate acestea regizorul triumfă întotdeauna.

Această prețioasă calitate de a privi actorul cu perspicacitate și finețe face și mai atrăgătoare arta lui Tovstonogov, pentru că spectacolele sale promit întotdeauna spectatorilor întâlniri neașteptate, noi și noi descoperiri.

V. Rijova



Zinaida Kirienko, în filmul „Cazacii”.

Premieră pe țară la Pitești

„Singur printre dușmani”

Marți seara, a doua zi după premieră, într-o încăpere a Teatrului de stat „Al. Davilla” din Pitești, stăteam de vorbă cu tînărul regizor Sorin Radu Gri-gorescu.

— Rămîneți la spectacolul de astăzi seară? mă întreabă el.

— Nu. Am văzut premiera și...

Regizorul bate cu degetele darabana pe tablă de birou.

— Păcat. Aseară actorii aveau trac, nu vi s-a părut?

— Ca la orice premieră. Pînă se rodează.

— Poate aveți dreptate. Dar oricum, regizorul ar dori ca totul să meargă „șnur”, chiar din seara premierei. În sfîrșit, aceasta e altă chestiune. Să ne reîntorcem la discuția noastră. Ce dorește să afle reporterul?

Reporterul zîmbește.

— Total...

Tînărul regizor rămîne o clipă pe gînduri.

— Să începem cu piesa. Cititorilor din țara noastră le este cunoscut romanul scriitorului ucrainean I. Doid-Mihalik „Singur printre dușmani”. Romanul înfățișează lupta pe care locotenentul sovietic Anton Goncareanko o duce, deghizat sub masca baronului Heinrich von Goldring, în spatele frontului hitlerist pentru aflarea planurilor unei uzine subterane care pregătea o periculoasă armă secretă. Romanul își desfășoară acțiunea pe mai multe planuri... geografice: Germania, Franța, Italia. Ceea ce mi se pare deosebit de interesant în piesa pe care am regizat-o — dramatizare a romanului citat — este faptul că autorii versiunii teatrale, I. Doid-Mihalik și K. Tkacenko au selectat cu multă atenție faptele comprimînd subiectul doar la întâmplările din Franța. Reintîlnim astfel pe Monica Tarval, curajoasa fiică a Franței, luptătoare în rezistență, asasinată mișelește de Saugel, pe neîntricatul André Renard, evadat din uzina

subterană, pe inimosul François, șeful grupului de partizani etc. În opoziție cu aceștia, apar în piesă generalii naziști Ewers și Berthold, ofițerii SS Kubiss și Saugel, exponenți ai filozofiei și moralei fasciste întemeiate pe crimă.

— Așa cum am văzut spectacolul, pare că autorii și-au conceput piesa ca un film teatral.

— Într-adevăr. Firul acțiunii decupat în aproximativ 15 tablouri se pretează unei concepții regizorale apropiate de cea a filmului. Pe de altă parte, caracterul dinamic al piesei — să nu uităm că avem de-a face cu o piesă de aventuri — pretinde un ritm alert, viu — incit și acesta este un argument pentru o montare apropiată cinematografului. Dar, indiferent de caracterul piesei, concepția regizorală a spectacolului a pornit de la însăși mesajul piesei, de la actualitatea ei imediată. Într-adevăr, sînt cunoscute măsurile de reînviere a tascismului în Republica Federală Germană, acțiunile agresive ale guvernului de la Bonn, încurajat de puterile occidentale. Prezintă în premieră pe țară această piesă, teatrul nostru a avut în vedere tocmai actualitatea ei stringentă, înaltul mesaj uman pe care-l cuprinde.

— Dacă nu mă înșel, acesta este primul spectacol pe care îl regizați la teatrul piteștean.

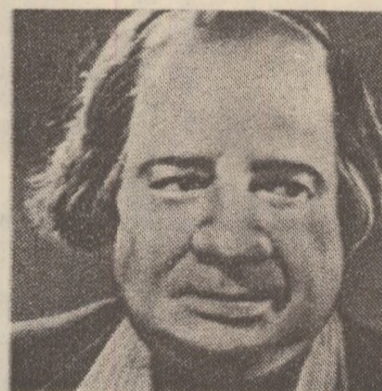
— Da, și mă bucur că am colaborat cu un colectiv de actori care a depus toate strădaniile pentru a realiza împreună un spectacol de înută artistică. Trebuie spus de altfel că noi am montat piesa într-un timp foarte scurt, circa o lună de zile, și aceasta exprimă, cred eu, interesul stîrnit în rîndul actorilor alți de valoarea piesei cit și de actualitatea ei tematică.

Se apropia ora începerii spectacolului. Locul regizorului este în culise pentru urmărirea jocului actorilor. A trebuit să punem punct interviului.

M. Ariton

Dincolo de luminile reflectoarelor

Nasuri și cupe



E greu de crezut că aceste două fotografii înfățișează aceeași persoană. În clipele din dreapta, actorul poartă o mască de cauciuc făcută în atelierul de grimă plastică

— Un nas! — am exclamat, surprinsă.

— Vi se pare curios? E un nas vechi. E nasul lui Miliar.

— Al cui?

— Al actorului Miliar. A jucat rolul unui demon în „Noaptea de ajun”. Spuneți-mă sincer, știți unde vă aflați?

— Cred că în secția de machiaj.

— Desigur, dar în atelierul de machiaj plastic. Unicul de acest fel în UR.S.S. Atelierul nostru a luat ființă în 1945, iar eu lucrez aici încă de pe atunci. Dar să mă prezint: Zaharov Nikolai Ivanovici, pictor-grîmer. Anna Bihovskaia e laborantă, iar Sara Mokel e sculptor. La noi, sculptorului îi revine rolul principal. Și acum, priviți. Iată o mască proaspătă. E

actrița Orocișko. I-am făcut-o astăzi.

— Cum?

— Foarte simplu. În nările actorului se introduc două tuburi mici pentru respirație. Apoi, fața lui este unsă cu gips. Gipsul se usucă, iar masca este fotografiată: se obține astfel negativul. După aceea, masca se umple cu gips și reprezintă pozitivul, adică copia în gips a capului actorului. Această față din gips este modelată de sculptor, care-i dă, cu ajutorul adaosurilor de plastilină, forma dorită de cinești. Îi face de pildă un nas mai mare, îi arcuiește mai mult sprincenele sau îi face umerii obrazilor mai proeminenți. Se înțelege că nimic nu mai poate fi micșorat, în schimb, orice parte a feței poate fi în-

groșată, mărită. Apare deci o nouă mască din gips și plastilină. Plastilina este apoi îndepărtată și înlocuită cu un latex spumos. Masca se pune într-o baie de vulcanizare, la o temperatură de 140—160 de grade. Cauciucul aflat acolo se mulează pe mască. Se obține deci o nouă mască, din cauciuc, care se aplică pe fața actorului, așa încît machiorului nu-i mai rămîne decît să-i fixeze marginile. Dar machiajul nu se limitează la obraz. Vedeți acest bust? L-am făcut pentru Olej Strijenov. Pentru filmul „Călătoria peste trei mări”. Și atunci am fotografiat un mulaj din gips și după aceea, sculptorul a modelat după el un tors puternic.

— Dar după cîte văd, aveți aici și obiecte casnice. Cupa aceea, de exemplu. De ce este nevoie de o cupă din cauciuc sintetic?

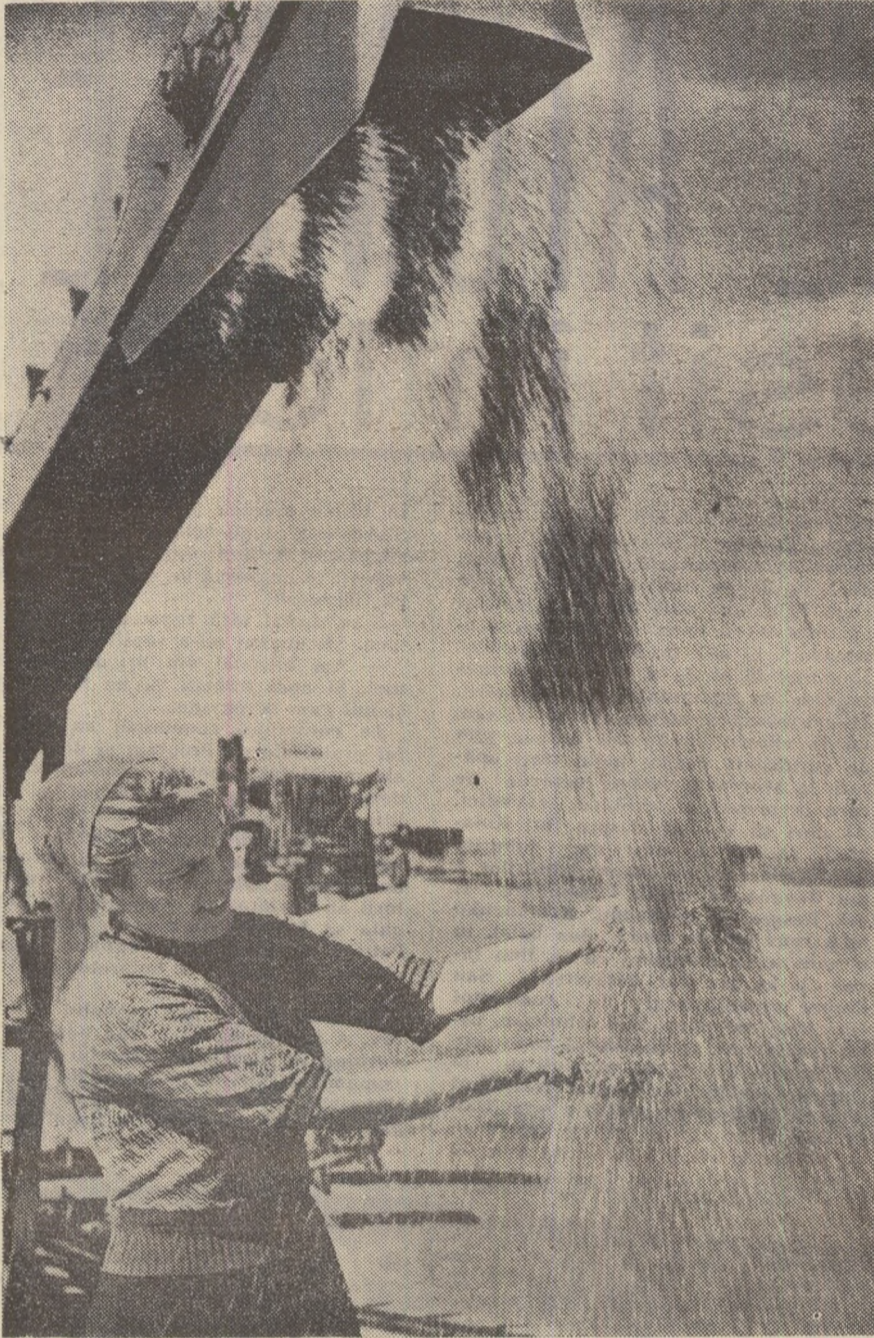
— N-ați recunoscut-o? Amintiți-vă: Sadko bea vin și după aceea strînge în mînă cupa goală. Se înțelege că actorul n-ar fi avut putere să strivească în mînă o cupă de metal. De aceea am confecționat cupa asta, cu o parte din tînchea și alta din cauciuc.

— Și acum la ce lucrați?

— În general, machiaj portretistic. Este de fapt lucrul cel mai complicat pentru pictor și pentru sculptor — să realizezi măști similare unor figuri istorice. Dar cum vă închipuiți probabil și dumneavoastră, ne iubim foarte mult munca, așa încît vom izbuti cu siguranță.

N. Roskina

Producția agricolă la nivelul comunismului



U. R. S. S. întrece S. U. A.: încă în 1960 economia sovietică a produs cu 8 la sută mai mult lapte, cu 27 la sută mai mult unt, cu 72 la sută mai mult grâu, cu 624 la sută mai mulți cartofi.

„Cu toții pornim de la premiza că dezvoltarea agriculturii este una din condițiile principale ale avântului continuu al bunăstării poporului”, a spus N. S. Hrușciiov la cel de al XXII-lea Congres al P.C.U.S.

Impetuoasa creștere a producției agricole în U.R.S.S. este un fenomen evident încă de pe acum.

În ultimii ani, în întrecerea economică dintre U.R.S.S. și S.U.A. a apărut un element calitativ nou și anume, Uniunea Sovietică a început să întrecă S.U.A. în agricultură — atât în privința ritmului de creștere a producției cât și în privința sporului absolut al volumului producției.

Cotitura radicală săvârșită în dezvoltarea agriculturii U.R.S.S., marcată de plenara C.C. al P.C.U.S. din septembrie 1953, precum și imensa muncă organizatorică și politică desfășurată pe această bază de Partidul Comunist și Guvernul Sovietic și-au dat pe deplin roadele. Agricultură Uniunii Sovietice s-a situat temeinic pe primul loc în lume în ceea ce privește creșterea anuală absolută și ca ritm a producției. În perioada scursă, producția medie globală a crescut de peste 1,5 ori; numai producția globală de cereale a crescut cu mai bine de 50.700.000 tone, din care producția de grâu cu 22.400.000 tone, ritmul mediu anual de creștere fiind de 11 la sută.

În 1960, U.R.S.S. producea cu 72 la sută mai mult grâu, 624 la sută mai mulți cartofi, 27 la sută mai mult unt și 8 la sută mai mult lapte decât S.U.A.

În cursul septenarului, producția agricolă globală va crește de 1,7 ori, sporul mediu anual fiind de 8 la sută. Pentru a ne da mai bine seama de proporțiile acestei creșteri, trebuie să arătăm că ea va fi de circa 4 ori mai mare decât sporul mediu al producției agricole realizat în S.U.A. în ultimii ani. În anii septenarului, productivitatea muncii în colhozuri va crește de aproximativ două ori, iar în sovhozuri cu 55—60 la sută. Producția de cereale va ajunge la 10—11 miliarde puduri, adică 329—360 chintale pe 100 ha teren agricol, deci cu 50—80 de chintale mai mult decât în S.U.A. Creșterea producției de cereale se va realiza, în primul rând, prin sporirea producției la hectar — în medie cu 3—4 chintale —, apoi prin extinderea suprafețelor însămânțate și valorificarea unor noi terenuri. Se vor cultiva numai semințe din soiurile de

mare productivitate, iar aplicarea îngrășămintelor chimice se va mări de 3 ori. De asemenea, va spori considerabil producția plantelor tehnice, a legumiculturii, pomiculturii și viticulturii.

În 1965, în U.R.S.S. se vor produce pe fiecare 100 ha teren agricol 200—210 chintale de lapte și 32 chintale de carne. Pentru comparație, vom arăta că, în 1957, reveneau, tot la 100 ha teren agricol, în S.U.A., doar 101 chintale lapte și 29 chintale de carne. În 1965 se vor obține în U.R.S.S. de 1,6 ori mai multe ouă și de 1,7 ori mai multă lână decât în 1958.

Bogăția unei țări, belșugul de produse se analizează, însă, și prin prisma volumului producției revenind pe cap de locuitor. Cu toată creșterea impetuoasă a populației, în U.R.S.S. valoarea producției agricole totale revenind pe cap de locuitor a crescut, în ultimele două decenii cu mai bine de 33 la sută. În aceeași perioadă în S.U.A. creșterea n-a fost decât de circa 8 la sută. În 1959 și 1960, sporul absolut anual al creșterii producției agricole pe cap de locuitor în U.R.S.S. a depășit pe cel din S.U.A. Astăzi U.R.S.S. produce pe cap de locuitor, de 3 ori mai multă sfeclă de zahăr, de 6 ori mai mulți cartofi, de 2 ori mai multă lână și aproximativ aceeași cantitate de lapte (din care, în perioada anilor 1949—1953 nu producea decât 54,7 la sută). Este semnificativ să arătăm că în 1960, se produceau în U.R.S.S., pe cap de locuitor, mai mult cu peste 200 kg cereale, 15 kg bumbac, peste 35 kg legume, peste 10 kg carne și peste 50 S.U.A. ouă mai mult decât în 1953. În S.U.A. s-a produs, însă, în 1960 față de 1953 cu 100 kg mai puține cereale, cu 31 kg mai puțin bumbac, cu circa 25 kg mai puține legume.

Până în 1980, volumul global al producției agricole în U.R.S.S. va crește de 3,5 ori, agricultura Uniunii Sovietice va crea cele mai ridicate producții vegetale și animale din anul cel mai ridicat volum de produse pe locuitor. În vederea atingerii acestor țeluri, va spori considerabil volumul investițiilor alocate, astfel ca să se poată ajunge la practicarea unei agriculturi intensive care să nu depindă de capriciile naturii și să asigure în fiecare an produsele necesare în vederea satisfacerii depline a nevoilor de produse agroalimentare.

Ing. E. Popescu Jianu

ȘTIINȚA ÎN SLUJBA PRODUCȚIEI

Trebuind să realizeze un uriaș belșug de produse materiale, în uzinele sovietice ale viitorilor ani productivitatea muncii va trebui să crească continuu, într-un ritm foarte rapid. Programul P.C.U.S., recent adoptat, își propune să realizeze condițiile necesare trecerii la repartiția comunistă până în anul 1980. Pentru aceasta, producția industrială va trebui să crească de 6 ori, iar volumul global al producției agricole de 3,5 ori.

Întreaga muncă în uzine va fi îndeplinită într-un viitor apropiat de mașini automate, controlul va fi și el automat, ca de altfel și reglarea și comanda de reglare a mașinilor.

Precum se știe, însă, bazele mecanizării complexe și ale automatizării sînt create de electricitatea deplină și totală a unei țări. De aici derivă și unele probleme speciale privind construcția de turbine cu aburi. În acest domeniu, Uniunea Sovietică dispune de o bogată experiență care a permis constructorilor sovietici să ajungă astăzi la realizări cu totul remarcabile, care-i situează în fruntea constructorilor de turbine din lume.

Într-adevăr, în anii puterii sovietice, în vederea dezvoltării electricității și termoficării țării, industria de turbine a luat un mare avînt. Pornind de la o turbină de numai 2 MW, construită în 1924 de uzinele metalurgice din Leningrad, s-a ajuns, în 1960, la o turbină cu o putere de 300 MW, urmînd ca pînă în 1965 să fie terminată construcția unei turbine de 600 MW. Trebuie însă să remarcăm că ritmul actual de dezvoltare a electricității în U.R.S.S. necesită o producție anuală de turbine cu abur însumînd o putere de cca 8000 MW/an, producție care în planul de perspectivă va trebui să ajungă la cca. 20.000 MW/an. Alături de Uzinele metalurgice din Leningrad, care în momentul de față construiesc numai turbine mari, uzinele de turbine din Harkov, cele mai mari din Europa, ca și uzinele de turbine din Ural, Nevsk, Briansk, Kaluga, Smolensk ș.a. se străduiesc cu succes să facă față acestei sarcini.

Mașinile rapide și rapide, acționate de energie electrică, necesare extinderii mecanizării complexe și automatizării producției, pun însă grele și variate probleme. În această privință, contribuția savanților sovietici în domeniul frecării, uzurii și un-

gerii mașinilor și mecanismelor este deosebit de importantă.

Demn de semnalat este și faptul că lucrările savanților sovietici au aplicații practice foarte importante. Astfel ei au descoperit materiale de frecare care rezistă la temperaturi de 800°C fără să prezinte nici o urmă de arsură, au realizat tipuri variate de motoare cu performanțe ridicate, cum sînt motorul de locomotivă 2-D-100 cu pistoane opuse, noile motoare pentru autovehicule și motorul de avion AS-82, au elaborat studii aprofundate în problema dinamicii motoarelor cu

SAVANȚII SOVIETICI PREGĂTESC UZINA VIITORULUI

ardere internă, noi metode de calcul al organelor motoarelor cu ardere internă și au formulat teoria reglării automate a motoarelor.

Realizările cercetătorilor sovietici în domeniul rezistenței materialelor și al disciplinelor înrudite, problemă importantă pentru complexul proces de mecanizare și automatizare, prezintă de asemenea un mare interes. Școala sovietică a acordat o mare importanță cercetărilor teoretice și experimentale în domeniul disciplinelor din familia mecanicii aplicate.

La Institutul de mașini al Academiei de Științe a U.R.S.S., sub conducerea profesorilor N. I. Prigorovski și N. P. Raevski s-a înființat un mare laborator de tensometrie, care a rezolvat numeroase probleme dificile, cum ar fi studiul pe modele al turbinelor marilor hidrocentrale. „Calculul de re-

zistență în construcția de mașini”, alcătuit de un colectiv de la Institutul Bauman din Moscova, sub conducerea prof. S. D. Ponomarev, a fost distins cu Premiul Lenin. Lucrarea aceasta, în 3 volume, cu un total de peste 3000 pagini, parțial tradusă în românește, este cel mai bun tratat de acest gen din lume.

În ce privește realizările practice în domeniul arderii combustibililor, problemă ce interesează îndeaproape producerea de energie electrică necesară acționării mașinilor, trebuie să arătăm că un colectiv de la Institutul Bauman a realizat camere de ardere pentru combustibilul gazos, de tipul turbinar cu ardere instantanee. Ideea folosirii focarelor ciclu, deci a focarelor de mare turbulență, a fost transpusă în practică de prof. G. F. Knorre și pentru arderea combustibililor lichizi, în instalațiile destinate unor procese metalurgice speciale, iar cercetătorii Gorbanenko și Pavelețki se preocupă în prezent de realizarea unor camere de ardere pentru turbine cu gaze, construite după principiul clasic, dar pentru debite mari. Cu aceste camere vor fi utilizate instalațiile de turbine de gaze de puteri în jurul a 40 MW.

În același timp, la Institutul ENIN din Moscova se fac cercetări în legătură cu transformarea directă a căldurii în energie electrică prin intermediul unei noi stări de agregare a materiei care este plasma (gaz în stare de ionizare maximă, avînd toate nulele și electronii liberi). Plasma se obține prin încălzirea foarte puternică a gazului (12.000°C), după care este trecută printr-un cîmp magnetic. Curenții care apare este cules de doi poli electrici, ca la orice motor electric. În acest sens, a fost realizată și o instalație pilot.

Cu aparatul de cercetare de cea mai înaltă calificare de care dispune, cu ritmul uluitor al realizărilor sale, Uniunea Sovietică va reuși în următorii ani să rezolve cu succes toate problemele științifice și practice privind mărirea volumului producției industriale.

Prof. univ. Lazăr Stoicescu

Decan al Facultății de Mecanică

a Institutului Politehnic-București

SUBMARINELE ATOMICE au ieșit în larg

(V)

(urmăre din numărul trecut)

Am ascultat de multe ori știrile din Moscova transmise în întregime și apoi expuse pe scurt de redactor. Și trebuie să spun că emisiunea n-a avut decît de cîștigat prin prescurtare. Șturmanov a prezentat lucrurile corect, iar conciziunea i-a ajutat pe oamenii extrem de oboșiți să rețină esențialul.

Într-o zi, în compartimentul motoarelor Diesel am văzut, legat cu un șnur de mătase de o pîrghie, un mare Buratino, extrem de nostim. Pe un picior scria cu tuș: „Nadia, 1960”.

Maslov și cu mine ne-am oprit în loc. Căpitanul părea că nici nu se uită la Buratino, dar observînd la un dispozitiv un șnur, trase de el și-l întrebă răsît pe comandantul compartimentului:

— Ce-i asta?
— Becul de control, tovarășe căpitan de rangul I.

— Și de ce-i fără ștecher?
— Îl folosim rar.

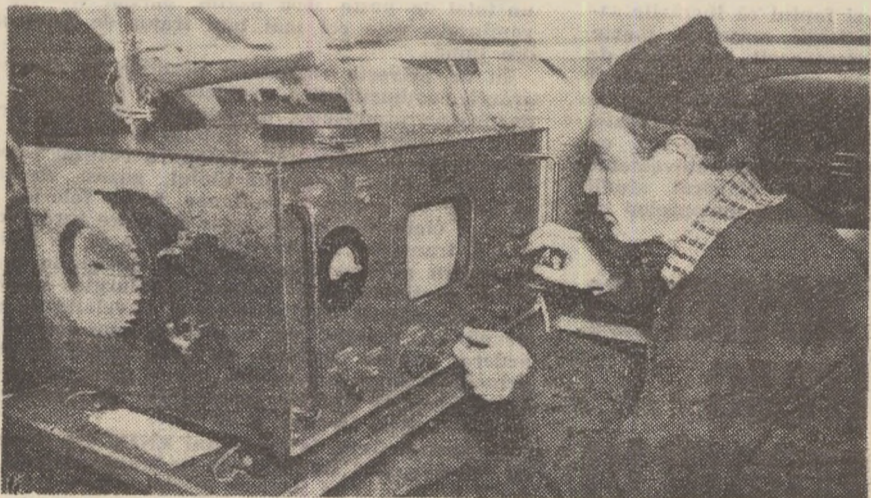
Maslov trase de firul, cu capete izolate, de la becul de control, care verifică modul de funcționare al aparatelor și, întinzîndu-l comandantului compartimentului, îi spuse aspru:

— Pentru un asemenea bec de control, un amiral a dat unui matroz de cart cinci zile de arest. Ține și să nu mai văd așa ceva altă dată. Și, în general, să nu mai existe lucruri străine pe aparate.

Dar de Buratino, de simpaticul Buratino, severul comandant nu se atînsese. Ci îl mingiase cu drag pe spate și, adresîndu-se celor de față, îl întrebă:

— Amintire de la o fată, nu?
— Intocmai.
— Și al cui este?
— Pînă acum a fost al unuia, dar acum Buratino a trecut pe stat, e al tuturor. Cînd sîntem pe mare e și el cu noi, cînd sîntem de cart, ne însoțește și el.

După plecarea lui Maslov, comandantul compartimentului se apropie de un mecanic, îi dădu becul cu pricina și-i spuse:



Pe multe submarine sînt instalate televizoare destinate cercetărilor științifice

— Astăzi o să faci totul după instrucțiuni. Și să știi că pentru un asemenea bec de control, un amiral a dat unui mecanic cinci zile de arest. Dar nu-i vorba de asta, ci de faptul că se poate produce un scurt circuit, sau poate și o avarie. Așa încît — spuse el ușor — la ceas — la ora 16 raportezi.

Ulterior am constatat că Buratino pe care-l descoperisem împreună cu Maslov în compartimentul mașinilor, nu era singurul pe navă. În cabinele ofițerilor și pe puntea inferioară rezervată echipajului am avut prilejul să văd mulți frați de-ai lui Buratino, cu dedicații naive și impresionante,

semne pîne de atenție din partea fetelor. Micile păpuși aminteau marinarilor de cei care rămăseseră pe țărni, departe de navă, dar care cu gîndul sînt întotdeauna alături de ei.

Într-un rînd, am călătorit pe țărni cu un GAZ împreună cu contraamiralul. La parbriz, se legăna cu un șnuruleț, un ursuleț „Mișka” făcut dintr-un plus foarte jerpeliș și care văzuse cu siguranță multe în viața lui. Amiralul l-a întrebă pe matroz:

— Mascotă?
— Nu. Amintire de la o fată.
— Ei, dacă-i amintire, atunci păstrează-o. — Și adresîndu-mi-se, îmi spuse: — După cum vedeți, la noi gingășia fetelor ocupă același loc pe care-l ocupă rachetele în armament. Dacă o să scrieți ceva, nu uitați să pomeniți și despre asta.

De cîte ori îmi făcea cunoștință cu un membru al echipajului, Șturmanov începea prezentarea cu aceeași frază:

— E un tovarăș minunat...
După care urma o caracterizare profesională amănunțită. Cu toate că echipajul submarinului era numeros, locuitorul politic cunoștea biografia fiecărui marinar.

Într-adevăr, echipajul era alcătuit din oameni minunați, curajoși, bine pregătiți care-și însușiseră la perfecție arta militară, oameni cu un înalt simț al datoriei, plini de respect față de tradițiile de luptă ale glorioasei noastre Flote maritime militare.

Mulți dintre ei ar putea fi eroi de romane, nuvele sau piese. Păcat numai că în ultima vreme apar extrem de puține lucrări despre marinarii militari, despre munca lor de zi cu zi.

Pe submarinele noastre atomice se află adevărați eroi. Ei își petrec aproape tot timpul pe mare, în curse, făcînd aplicații de luptă. Iar în scurtele ore de acostare la bază, repară mașinile și urmează cursuri speciale de tactică. Viața și serviciul pe submarine nu sînt deloc ușoare. Totuși, în timpul pe care l-am petrecut pe această navă, n-am auzit ca cineva să se fi plîns de greutate.

În cursul navigației, cînd se dădea o alarmă după alta, oamenii dormeau

pe care l-am îndrăgit. Despre acusticianul Evgheni Krasovski, șeful serviciului de semnalizare, de pildă, care, cînd se dădea alarma, apărea într-o clipă în cabina mea unde era instalat aparatul lui și începea „să sondeze orizontul”. El m-a învățat să deosebesc zgomotul făcut de elicea unui contratorpilor de zgomotul valurilor mării. Mi-a explicat structura aparatului său, iar în clipele libere, mă întrebă plin de curiozitate despre noile cărți apărute la Moscova, despre lucrările pe care le pregătesc scriitorii sovietici. Aș dori să vorbesc despre Iuri Kulașghin, servanț la unul din tuburile lanstorpile care în timpul lansărilor a dat dovadă de multă îndemnare și zel. Despre el, micimantul Krikunenکو mi-a spus într-un rînd: „Bun băiat. În el poți avea încredere ca în tine însuși. E un marinar desăvîrșit”. Sau despre organizatorul de consomol Ghennadi Skvorțov, bun tehnician, ostăș disciplinat, conducătorul consomoliștilor din grupul de servanți de la tuburile lanstorpile, despre marinarul Anatoli Reabțov care, deși e primul an în flotă și se află de scurtă vreme pe un submarin atomic, se achită bine de

În frunte mergea Jilțov, urmat de Șturmanov și de ceilalți. Ultimul era micimantul Krikunenکو. Toți erau îmbrăcați în uniformă de paradă și proaspăt bărbierii.

S-au așezat fără zgomot în spatele meu. Micimantul mi-a șoptit la ureche: — Am întîrziat din pricina curățeniei. Și apoi trebuia să ne îmbrăcăm și noi cum se cuvine...

La conferință comuniștii au dezbătut proiectele de Program și de Statut ale partidului, raportul comandantului despre stadiul pregătirii de luptă și politice, despre sporirea vigilenței, precum și darea de seamă a comisiei de partid. Marinarii comuniști au aprobat documentele istorice de partid. Vorbitorii au declarat că echipajele lor sînt gata să îndeplinească orice ordin al Patriei, să întărească continuu capacitatea de apărare a hotarelor maritime ale statului sovietic.

La conferință a luat cuvîntul și Jilțov. A fost prima oară cînd l-am auzit vorbind în asemenea împrejurări pe comandant. Nici de data aceasta nu s-a dezmințit. A vorbit reținut, concis, dar plin de conținut despre necesitatea de a căuta noi căi de folosire a submarin-

UN REPORTAJ NEOBIȘNUIT

sarcinile ce-i revin. S-ar putea scrie mult despre sergentul de clasa I-a Viktoras Iankauskas, fruntaș la pregătirea militară.

Din păcate, spațiul nu-mi permite să vorbesc chiar despre tot ce aș vrea să spun, de aceea redau numai observația făcută de micimantul Krikunenکو într-o discuție.

— Să știi, tovarășe corespondent, că aici pe submarin trăim de mult după morala comunistă. Unul pentru toți și toți pentru unul. Acesta este lucrul principal.

Într-o noapte, ne-am întors la bază pentru cinci zile. Am mers să dorm pe un contratorpilor. Dimineața trebuia să mă scol devreme, căci începea conferința de partid a unității. Ofițerii și marinarii au rămas, însă, pe submarin: aveau de făcut curățenie generală.

Dar ca să ajung la patul ce-mi era rezervat a trebuit să trec mai întîi pe la punctul de control sanitar, lucru obligatoriu pentru orice persoană care a fost pe un submarin atomic.

Aici am fost așezat la un aparat asemănător cu un cîntar, avînd un cadru în formă de potcoavă deasupra capului. Îndată ce m-am urcat pe cîntar, pe cadrul luminos din fața lui s-au aprins beculțe albe — semnale care indică absența radiației.

— E în ordine — mi-a spus medicul de serviciu. — Acum să-ți controlez miințele.

A trebuit să întind miințele deasupra unui aparat semănînd cu un fier de călcat răsturnat și din nou s-au aprins beculțe albe.

Apoi controlul a luat sfîrșit.
— Poți pleca, noapte bună — mi-a urat medicul de serviciu.

A doua zi dimineața, înainte de începerea conferinței, în mulțimea zgomotoasă de delegați l-am căutat pe „al mei”, de pe „nava noastră”. Dar n-am dat de nici unul. Abia după ce membrii prezidiului și-au ocupat locurile și primul referent s-a urcat la tribună, au intrat și el în sală. Mergeau în virful plectoarelor cu un aer vinovat. Cum de s-a putut întîmpla să întîrzie la deschiderea conferinței de partid?

nelor atomice, de a dezvolta tehnica existentă.

— Marinarii de pe submarine au fost întotdeauna inovatori — a arătat el. Așa că și pe viitor trebuie să învețe și să creeze. Trebuie să știe să folosească toată forța tehnicii noi de luptă, cu care a fost înzestrată flota noastră.

Conferința s-a desfășurat la un înalt nivel ideologic. Comuniștii din flotă au asigurat partidul și poporul sovietic că vor naviga și mai multă vreme, la adîncimi mai mari și în curse mai lungi.

După conferință, contraamiralul, membru al Consiliului militar, om nou prin aceste locuri, dar care izbutise deja să-și câștige autoritatea în rîndul subalternilor, mi-a spus:

— Comuniștii constituie axul motor al complicității mecanism marinar.

Partidul îi însușește pe oamenii sovietici în lupta și munca lor. Partidul iubit al comuniștilor făurește puterea de apărare a Patriei noastre în numele păcii pe pămînt. Partidul lui Lenin este cîrma principală a Forțelor noastre Armate. În aceasta constă forța de nelnvins a Flotei noastre maritime militare.

Zilele petrecute în unitatea de submarine atomice s-au scurs pe nesimțite. A sosit timpul să mă despart de ospitalierele mele gazde. Lîngă nava-bază mă aștepta o vedetă torpiloare. Mi-am luat rămas bun de la comandantul unității. Jilțov mi-a strîns cu putere mîna, iar Șturmanov m-a îmbrățișat. Băieții fluturau într-una caschetele în semn de adio. Maslov mi-a urat drum bun.

— În caz că o să vi se realizeze dorința, o să mă luați și pe mine în cursă? — l-am întrebă eu.

— Fiți fără grijă, voi rezerva neapărat un loc pentru corespondentul „Izvestiei” — mi-a răspuns zîmbînd Maslov.

Val. Golțev

septembrie 1961

Sfîrșit

Omul, prietenul oamenilor

Un articol apărut zilele acestea în „Izvestia” poartă modestul titlu „Povestea neobișnuită a unor oameni obișnuiți”.

Semnătura articolului din „Izvestia” mărturisește: „Când am început să mă interesez cine a ajutat-o mai mult pe Lena Ivanova, n-am știut ce să notez mai întâi: Comitetul de partid, sindicatul, direcția uzinei, Comitetul de Comsomol, medicii, surorile, sovietul raional, organizația de pionieri, consiliul veteranilor de război de pe lângă uzină, ziaristii din Leningrad — și atîția și atîția alții. Un lucru e limpede — spune Liubov Ivanova. Nu numai generozitatea, bunătatea i-a impulsionaț pe toți aceștia să o ajute pe Lena. Aici a intrat în acțiune întreaga noastră orînduire în care omul este prietenul oamenilor”.

O fată foarte tînără, care vine de la țară, își caută de lucru la Leningrad. O descoperă comsomolista de la uzina „Kirov”, intervin în viața Lenei Ivanova, o instalează la cămin. I se dă posibilitatea să învețe desenul tehnic, este înscrisă la școala serală pe care o absolvă cu succes. Și este primită în Comsomol.

Iată-o — în 1941 — cînd avea șaptesprezece ani, intră în rândurile detașamentelor de voluntari. Devine foarte repede un nume, o personalitate, o eroină. În articolele care apar în ziarul detașamentelor de voluntari „Pentru apărarea Leningradului” sînt consemnate cu admirație marile fapte de vitejie ale comsomolistei Lena Ivanova.

În anii 1941, 1942, se scrie despre Lena: „Neînfricată”, „vitează”, „legendara cercetașă”, „mîndria regimentului”. Apoi... în 1943 — un panegiric cu titlul: „Eroismul ei nu va fi uitat”.

Adevărul este însă altul: în 1943 Lena a fost găsită — lângă Staraja Russa — într-o groapă de obuz împreună cu șaisprezece ostași sovietici morți. Unul din cadavre nu era încă total înțepenit: o fată. Medicul militar a trimis-o pe Lena într-o stare extrem de gravă la spitalul din Tihvin. A zăcut acolo cîteva zile fără cunoștință. Apoi un an întreg n-a putut deloc vorbi. Își pierduse auzul. O jumătate de an nu s-a putut mișca.

Privind pe fereastra spitalului afară, își spunea că ar fi o soluție să-și încheie singură viața... Un salt, de acolo, de la etaj — și gata! Într-o asemenea clipă, a surprins-o, a intuit-o, mai bine spus, medicul spitalului, Tatiana Dmitrievna. Tatiana Dmitrievna și-a dat seama că Lena nu mai trebuie lăsată să stea în spital, că are nevoie de un alt climat și de o prezență foarte caldă, foarte atentă a cuiva, care să-i încurajeze cu răbdare, cu dragoste, puterea de a trăi, de a învinge boala. Și Tatiana i-a dat găzduire și îngrijire luni de zile, în casa ei, pacientei Lena Ivanova. Și Lena și-a recăpătat forțele. Putea acum să umble, să audă, să vorbească. Visa să-și reia munca în uzina „Kirov” de la Leningrad. Dar Leningradul mai lupta încă. Lena a aflat că o parte din uzină fusese evacuată la Celeabinsk. Deși nimeni nu-și mai amintea de ea, a fost primită, recunoscută ca o fiică a uzinei.

În timpul acela, l-a cunoscut pe lăcătușul Mișa Șelehov cu care s-a măritat. O căsnicie grea. Își legase viața de un om cu o voință slabă, nedisciplinat, pe care trebuia să-l reeduce. Dar Lena era deprinsă să lupte cu viața. Nu s-a speriat nici cînd medicii i-au recomandat să întrerupă sarcina, prevenind-o că o naștere îi pune viața grav în primejdie. A născut un băiat. Medicii avuseseră însă, în bună parte, dreptate. A urmat o perioadă foarte grea. Iarăși condamnată la nemiscare, iarăși luni de zile prin spitale. Dar în toată această suferință, o mare compensație: schimbarea care se petrecuse cu Mișa, cu soțul ei. Devenise un alt om — un om puternic, cu simțul răspunderii, un soț bun, un tată bun.

Într-o zi Lena s-a hotărît să adreseze o scrisoare comitetului de Comsomol al uzinei „Kirov” — casa ei adevărată. Nu cerea nici un ajutor. Vroia doar să știe dacă își mai amintește cineva de ea — după atîția și atîția ani în care se petrecuseră toate cîte s-au petrecut și printre altele — ea murise și înviase. Scrisoarea Lenei a ajuns — aceasta se întîmpla în 1956 — în mîinile secretarei de Comsomol, Nina Ternova. Nu, ea nu o cunoștea pe Lena care lucrase în fabrică cu șaisprezece ani în urmă. Nu știa nimic din trecutul de glorie al Lenei. Ar fi putut răspunde la scrisoarea primită cu cîteva cuvinte de politețe. Așa s-ar fi întîmplat dacă această Nina Ternova n-ar fi fost la rîndul ei un om, prieten al oamenilor! Au început investigațiile — consultarea presei din anii războiului în care numele eroinei Lena Ivanova era atît de des amintit.

Toată uzina „Kirov” știa acum cine este Lena Ivanova-Șelehova.

Lena lucrează din nou la „Kirov”, însănoșită deplin acum — după ani de boală în care n-a putut munci.

Secția noastră — spune ea — a obținut titlul de secție de muncă comunistă. Salariul îl luăm fără casier. Am renunțat la pontaj. Povestea nu s-a terminat. Continuă. Pe Lena o mai așteaptă izbînzii, bucurii. Lucrează azi la o secție comunistă. Miine va lucra într-o uzină comunistă. Prietenii ei vor fi aceștia de azi și cei de miine: oameni adevărați, prieteni ai oamenilor.

Sidonia Drăgușanu



7 Noiembrie la Moscova: uriașa demonstrație a oamenilor muncii...



...dar și un avertisment dat ațîțătorilor la un nou război

Un ziarist sovietic scria a doua zi după adoptarea noului Program al P.C.U.S.: „Programul a și devenit o armă în mîinile poporului nostru”. Cu această armă invincibilă, două sute de milioane de oameni au început — dacă e să ducem comparația mai departe — bătălia pentru comunism. Pe frontul deschis de la un capăt la altul al țării, lupta se poartă cu entuziasm ardent. Cele două sute de milioane de ostași ai comunismului cred neclintit în comandantul lor încercat și viteaz — partidul comunist — fiindcă au în față, larg desfășurat, un plan științific înțocmit, străbătut de poezia concretă a istoriei, care consfințește cea mai mare biruință a umanității.

Două sute de milioane de ostași ai comunismului clădesc în mod planificat viitorul. Căci Programul este o armă a construcției, a unei construcții inspirate, lucide, inteligente, făcute în numele celui mai nobil, mai tulburător ideal: fericirea omului.

Întreaga activitate a poporului sovietic mărturisește adeziunea lui fierbinte la această idee. Presa, radio-ul aduc vești despre succese mai mari sau mai mici înregistrate în toate cele patru puncte cardinale ale continentului sovietic. Și este o trăsătură comună care le unește pe toate: oamenii — indiferent de profesia lor, au sentimentul că contribuind la transpunerea cît mai grabnică în viață a Programului își fac datoria în fața istoriei și a conștiinței lor.

Ziarele consacra pagini întregi avîntului uriaș al activității oamenilor sovietici, angajați în lupta pentru împlinirea prevederilor Programului. Scriu reporterii, scriu — de cele mai multe ori — eroii înșiși. Într-un limbaj frust, cu fapte și imagini nude, luate direct din viața lor, ei discută despre ceea ce fac și despre ceea ce au de gînd să facă pentru a străbate cît mai repede traiectoria celor douăzeci de ani care-i despart de clipa cînd Uniunea Sovietică va deschide porțile de aur ale comunismului.

O astfel de pagină din „Izvestia” reunește un energetician — A. Ghindin, inginerul șef al șantierului hidrocentralei de la Bratsk, un otelar — Se-

stal”, și un grup alcătuit din geologul Ghennadi Pozneakov, energeticianul Vladimir Iasnikov, inginerul chimist Lev Stein și economistul Vitali Popov care pregătesc cu planuri și calcule precise nașterea unui nou ținut industrial.

Angara este o temă la ordinea zilei. Constructorii celei mai mari hidrocentrale din lume au sărbătorit recent primele lor victorii: în preajma Congresului ei au mai adăugat — înainte de termen — o mare artificială la numărul celor existente în Uniunea Sovietică. Apoi, la mai puțin de o lună, au pus în funcțiune, tot înainte de termen, primul hidroagregat cu o putere de 228.000 kilowați iar peste cîteva zile, la începutul lui noiembrie, cel de al doilea hidroagregat cu aceeași putere.

Tel final: fericirea

A. Ghindin împărtășește cititorilor planurile imediate ale constructorilor Bratsk-ului: pînă la sfîrșitul anului ei vor mai pune în funcțiune încă două hidroagregate, ceea ce va permite ca hidrocentrala să fie inclusă în sistemul energetic al Irkulsk-ului. Și cum Programul P.C.U.S. prevede largă utilizare a resurselor Angarei, în anul 1962 vor începe lucrările pregătitoare pentru cea de a doua treaptă a cascadei Angarei — hidrocentrala de la Ust-Ilim. Situată la o distanță de 250 kilometri de hidrocentrala de la Bratsk — ea va fi o copie fidelă a acesteia. Lucrările pregătitoare vor începe în 1962, — continuă A. Ghindin — iar în 1967 vor fi puse în funcțiune primele agregate. Ceea ce înseamnă că în 1970 regiunea energetic-industrială Bratsk va da economiei naționale 45 miliarde kilowați-ore de energie electrică. Ziarul sovietic „Izvestia”

De la „Zaporojstal” maistrul topitor Semion Iakimenko relatează în cîteva rînduri cum se desfășoară în marea uzină bătălia pentru oțel. Căci Programul prevede că în 1980 se vor produce 250 milioane tone de oțel.

Anul trecut, la „Zaporojstal” s-a stabilit un record mondial de productivitate: brigada formată din otelarii Iakovlev, Gherșenok, Kobilko și Zinoviev, a topit 250.632 tone oțel. Se părea că este o limită de netrecut. Dar anul acesta întreaga secție de cuptoare Martin lucrează la acest nivel. Otelarii Kiko, Kinebas, Loboda și Stan au mai adăugat 15—20.000 de tone la vechiul record. Iar colectivul uzinei, în totalitatea lui, a atins nivelul proiectat pentru ultimul an al septenaliului.

O relatare succintă, aproape seacă. Dar se degajă din ea o atmosferă de optimism robust, de poezie reținută, în care faptele revelatoare pentru ceea ce ne-am obișnuit să numim eroism cotidian, capătă relief și culoare.

...Acolo unde se întîlnește ținutul Krasnoiarsk cu regiunea Kemerovo s-au descoperit pe un teritoriu de 1700 kilometri pătrați rezerve fabuloase de cărbune: zăcămintele de la Itat. Deocamdată, geologii le-au cifrat la 73 miliarde de tone!

Programul Partidului prevede că aici se vor construi două centrale electrice de mare capacitate. Ele vor avea nevoie de 100.000 tone de combustibil în 24 de ore! Dar cărbunii de la Itat vor furniza energie electrică și cu ajutorul altor centrale. În total, acest nou ținut industrial care deocamdată există doar în schițe și proiecte, va da țării 100 miliarde kilowați-ore de energie electrică anual. Nici în Uniunea Sovietică, nici în alte țări n-au existat și nu există încă asemenea centre energetice.

Dar Itatul nu înseamnă numai cărbuni și energie electrică. El mai înseamnă și chimie, metalurgie, drumuri, orașe noi, construcții de mașini. Zeci de oameni îi conturează acum chipul. Și ce sentiment tulburător să știi că sub condeiul tău se naște nu o casă, nu un atelier, ci o întreagă regiune industrială!

Bătă



Omul-fiară...



În marea familie a virusilor, cel al turbării ocupă un loc special. El distruge centrul nervoși, divizând parcă creierul în două părți. Una are o comportare bizară, întorcându-l pe om la începuturile existenței sale animale și copleșindu-l cu un noian de halucinații.

— Plecați! le spune bolnavul medicilor și sanitarilor. Plecați imediat, încetez să mai răspund pentru faptele mele!

Și el rămâne singur, începe să spumege. Capătă o forță uriașă: e în stare să facă tândări o masă, să frângă un pat de fier și deseori se-nîmplă să smulgă din pereți radiatoarele de calorifer. Deodată i se năzare că aude zgomotul caracteristic căderii de apă. Chinuit de sete, se repede spre cascada imaginată și se prăbușește în convulsii. Asupra lui se abate un uragan care îl înăbușe, stringându-i beregata în spasme tot mai puternice.

Iar alături, lângă el, se află o scînteie de conștiință, care stă trează și care știe că și uraganul și căderea de apă sînt imaginare, sînt înșelăciuni. Dar ea nu are putere să preîntîmpine noile halucinații, noile suferințe. Ea nu poate decît să prevină: sînt pe aproape, vin, îndată or să năvălească...

În încăperea — care azi este cabinetul de lucru al lui Selimov — scena de mai sus s-a repetat de 1379 de ori. Mai bine de jumătate din numărul năvălirilor (66,3 la sută) făcuseră tot ciclul de vaccinare preventivă, dar mecanismul imunității refuzase să funcționeze.

Ce se întîmplă? Mecanismul imunității n-a fost încă descoperit. Oamenii de știință sînt într-o continuă căutare de noi mărturii în favoarea teoriilor lor. Iată o schemă simplă a ceea ce se petrece, probabil, în organismul omului atunci cînd intră în el virusul turbării (sau hidrofobiei, cum i se mai spune).

Virusul pornește în grabă în căutarea celulelor nervoase. În sine, nu există aproape de loc astfel de celule. S-au înregistrat cazuri cînd femei gravide, atinse de hidrofobie au născut copii sănătoși. A fost, de asemenea, efectuată următoarea experiență interesantă. Un grup de cercetători au crescut 36 de șobolani perechi (legați prin vase sangvine). Singele circula prin două inimi, se aduna în două spline și scălda doi fii. Perechile de șobolani deveniseră un fel de vase comunicante. Dar cînd unul din șobolani a fost infectat cu virusul turbării, al doilea a rămas sănătos. Prin urmare, singele nu joacă un rol esențial în transmiterea virusului.

S-a observat că perioada de incubație a bolii de-

pinde de doi factori: de dimensiunile și numărul rănilor și de locul unde sînt plasate. Locul este socotit cu atît mai periculos cu cît se află mai aproape de centrul nervoși. Dacă e infectat ochiul perioada de incubație este extrem de scurtă. Capul, fața și partea cămoasă a degetelor minii constituie și ele locuri de infecție foarte periculoase. La copii perioada latentă a bolii e mai scurtă decît la adulți deoarece toate distanțele pînă la centrul nervoși sînt mai scurte și, deci, virusul are nevoie de mai puțin timp pentru a ajunge la creier. Acesta constituie ținta finală.

Călătoria virusului spre creier nu durează mai puțin de șapte zile. Aceasta este perioada minimă a perioadei de incubație a turbării la om.

În acest timp, organismul își mobilizează forțele în vederea apropiatei bătălii. Pînă în clipa aceea, organismul nu a avut nici un fel de rezerve, dar curieri nevăzuți raportează unui anume centru despre prezența inamicului și atunci se dă comanda de începere a producției de anticorpi. Dar proporțiile la care se produc anticorpii sînt atît de neînsemnate încît aceștia nu sînt în stare să oprească evoluția bolii.

Într-un asemenea moment, a venit în ajutor, Pasteur. Neavînd nici un fel de cunoștințe despre virus și anticorpi, căci aceștia nu fuseseră încă descoperiți, Pasteur l-a salvat pe micuțul Joseph Meister punîndu-i în încercătură pe toți savanții. Abia astăzi, după 75 de ani, știința poate (și nici acum nu pînă la capăt!) să explice ce s-a întîmplat atunci.

Pasteur provocase în organismul lui Joseph Meister o producție intensă de anticorpi. Inoculîndu-i vaccinuri, de la cele mai slabe ca toxicitate pînă la virusul viu, el „a accelerat” producția lor. Corpii protectori se adunau în serul din sînge pe gamma și beta-globuline, adică acolo unde nu exista nici urmă de virus al turbării. S-au format astfel două tabete: tabeta virusului, în sistemul nervos și tabeta anticorpilor, în sistemul circulator. Aceste două sisteme duc în organism o existență separată, nu comunică între ele și de aceea se naște o întrebare dintre cele mai dificile: unde este totuși punctul de întîlnire al virusilor cu anticorpii?

În nenumărate laboratoare, — din U.R.S.S. și din alte țări — se caută cu înfrigurare locul lor de întîlnire. Viitorul va arăta cît de abili și norocoși sînt experimenterii care se ocupă cu această problemă. Deocamdată, însă, pentru a dobîndi victoria asupra virusilor e necesar să se obțină o intensă superioritate cantitativă a anticorpilor în toate sectoarele sistemului circulator pînă la locul unde ei pătrund în centrul nervoși.

O soluție cu trei INSA...



Pasteur a soluționat această chestiune, însă... Vaccinurile lui Pasteur presupun în cel mai bun caz cel puțin trei însă. Să începem cu acela că, anticorpii apar în singele omului abia în a zecea zi de la prima inoculare a vaccinului și pentru a obține superioritatea lor hotărîtoare asupra virusilor este nevoie de

ating țelul. În cazul mușcăturilor grave la cap, la față și la ultimele falange de la degetele minilor, celui mușcat i se fac zilnic cinci inoculări de vaccin cu virus viu.

„Dar de ce în organism trebuie să se petreacă în acest timp numai ceea ce dorește să obțină medicul curant?” va întreba omul de știință, întotdeauna curios și puțin sceptic.

dele intensive de tratare nu fac decît să grăbească deznodămîntul fatal, reducînd cam la jumătate perioada de incubație a bolii.

Se vede că „fabricile de anticorpi” ale organismelor cunosc anumite limite în ce privește posibilitățile de producție, limite peste care nu se poate trece. Cu siguranță că din această cauză toate încercările cu vaccinurile de a-l „perfectiona” pe Pasteur s-au soldat cu eșecuri.

Și iată și ultimul însă al metodei lui Pasteur: virusul nu poate fi cultivat într-un mediu nutritiv artificial. El crește în creierul iepurilor de casă, oilor sau berbecilor. Animalul este răpus de turbare. Din cadavrul lui, se scoate creierul infectat de virus și cu ajutorul acestuia se prepară vaccinul. Pe lângă virus, vaccinul mai conține țesut cerebral care la rîndul lui este otrăvitor. Acest țesut este cauza gravei paralizii post-vaccinale — boală introdusă artificial în organism.

Cum ar putea fi lichidate toate aceste contradicții? O soluție simplă și ingenioasă ar fi obținerea unui preparat care să conțină un concentrat de anticorpi. Savanții americani au făcut pași importanți în această direcție. Ei au reușit să obțină seruri hiperimune. Dar speriați parcă de posibilitatea de a pași mai departe decît Pasteur, americanii s-au apucat să șlefuiască vechile metode.

Depășirea metodei lui Pasteur se impune totuși! Concentratul de anticorpi, capabil să dea într-o clipă imunitatea, va înarma medicina cu o metodă eficientă de luptă împotriva turbării și îi va conduce pe rabiologi spre soluționarea problemei celei mai dificile salvarea vieții omului, chiar și atunci cînd virusul e pătruns în creier.

Profesorul Valentin Dmitrievici Soloviov, care în anii aceia conducea sectorul de virusi al Institutului de vaccinuri și seruri „I.I. Mecinikov”, i-a atras lui Selimov atenția asupra gamma-globulinei.

— Soluția aici trebuie căutată, a spus el înăruindu-se cercetător.

Experiențele au început în februarie 1955. La clinică specială, aflată nu departe de Moscova, au fost infectați doi cai cu primele doze diluate de virus de turbării. Organismul animalelor a reacționat prin producerea de anticorpi protectori. Dar cercetătorii au continuat să le inoculeze doze noi de virusi și, cînd rînd, animalele s-au transformat într-un fel de reactori.

Primel



Sășa deschise ușa și strigă din prag: — Boltuți și-a făcut o rasă la mine! — El, drace! se alarmă Elena Semionova. Cum și-a făcut-o? Acum avem grijă și cu el!...

Grijă erau într-adevăr destule. Laboratorul lua necontenit proporții, se completa cu oameni și utilaj. Tinerii specialiști Boltuți, Kobrinski, Kliueva, laborantele Zoia Sașa și Katea veniseră aproape în același timp și nici unul nu-și însușise încă pe deplin deprinderea de a lucra cu virusul turbării. Toți trebuiau învățați, toți trebuiau supravegheați. În urmă cu cinci minute

...Anii celui de-al doilea mare epizootie de turbare din... un turnuleț la mijloc, oamenii de... Ei știu că vaccinul lui Pasteur... mai departe decît Pasteur! Uu... mov și cu Elena Vasilievna Semionova... numit gamma-globulina antirabică... grele în lupta cu virusul turbării... Toate acestea sînt cuprinse... reproducem un fragment.

cînd Boltuți intrase în boxă ca să deschidă creierul unui câine mort de turbare, Elena Vasilievna îi spusese:

— Fii prudent. Ai grijă să nu se rupă fierăstrăul.

Acum, Boltuți stătea rezemat de peretele de sticlă al boxei — ca un ecran de televizor — palid, lung și vinovat.

— Te-ai infectat? îl întrebă încă de departe Elena Semionova. Du-te repede de te spală bine cu apă săpun. Iar voi, fetelor, pregătiți o seringă.

...Așa a început experimentarea pe om a noului preparat. Experiențele pe animale dovediseră că gamma-globulina antirabică poate da pe loc o imunitate pasivă, care se menține pînă la două săptămîni. În acest timp, ea, fie că reușește să învingă definitiv virusul, fie că mărește de trei-patru ori durata perioadei de incubație a bolii. În țelul acesta, în profilaxia turbării, noul preparat deveni mijlocul de apărare nr. 1. În funcție de împrejurări el putea ori să excludă cu totul vaccinul Pasteur, ori să creeze un mijloc de apărare combinat cu vaccinul.

Laboratorul deveni un centru științific și metodologic de profilaxie a turbării. Se rezolvau acolo o mulțime de probleme. Selimov elabora indicații instructive și metodice privind folosirea de către rețeaua curativă profilactică a noului mijloc antirabie. Paralel cu aceasta, se trecuse la producția de masă a gamma-globulinei antirabice. Dar evenimentele cele mai importante țineau încă de domeniul viitorului.

Bătălia de la Miori

biologici, fiecare dând câte 400 litri de sînge conținînd mii de anticorpi (misterioși, pentru că, nimeni pînă astăzi nu a putut să explice ce sînt acești anticorpi).

Se știe că, orice anticorp are un caracter specific. Aceasta înseamnă că anticorpii care distrug virusul turbării sînt neputincioși în lupta cu alți viruși.

Se știe, de asemenea, că anticorpii se adună în serul din sînge. Dar ce reprezintă acest ser?

Prima și cea mai simplă definiție îl caracterizează ca pe o soluție coloidală de albumine variînd ca formă, dimensiuni, structură și însușiri. Pentru început oamenii de știință le-au împărțit în două grupe: albumine și globuline. Cîrînd s-a constatat că această diviziune nu este suficientă și de aceea au început să dea tuturor globulinelor nume, în ordinea alfabetului grecesc. Dar nici asta n-a fost suficient. Au fost găsite alfa-1 și alfa-2-globuline și e greu de spus cînd și unde se va termina împărțirea.

Nu toate albuminele care formează serul din sînge au în egală măsură însușiri protectoare. Am mai spus că majoritatea anticorpilor sînt, nu se știe de ce, legați de gamma-globuline. E posibil ca însăși molecula de albumină din sînge să se schimbe, să se adapteze luptei împotriva virusului sau, poate, gamma-globulinele nu sînt decît purtători ai anticorpilor. Și într-un caz și în celălalt, sarcina constă în a capta, a extrage și a închide în fiole de sticlă aceste substanțe. Soluția o vor găsi chimiștii, mai exact imunochimiștii, reprezentanți ai unei ramuri noi a științei, născută la hotarul dintre medicină și chimie.

Nu voi descrie aici tehnologia obținerii și producerii concentratului de anticorpi. Știința cunoaște cîteva metode de fracționare a serurilor imune. Prima a fost descoperită de V. Dzerjigovski și S. Predteckenski, încă la începutul veacului nostru.

În 1955 au fost experimentate, în scopul obținerii concentratului de anticorpi, trei mijloace de divizare a albuminelor. Experimentele s-au repetat de 14 ori. Schimbînd schemele, regimul de temperatură și dozele a ingredientelor, chimiștii urmăreau să obțină un preparat absolut pur, cu o mare concentrație de anticorpi. În acest timp Selimov a injectat cu doze mortale de virus al turbării, un număr mare de cobai, șoareci albi, hirciogi sirieni și a verificat pe ei puterea de apărare a diverselor fracțiuni...

izbînzi

gravă, cu leziuni faciale. Judecînd după proporțiile infecției și după locul prin care pătrunseseră virusul, turbarea urma să apară după două-trei săptămîni.

Curînd după aceea, aflarăm de o întîmplare și mai tragică. Într-o tabără pionierescă din Kazahstan, la ora cînd copiii dormeau, în pragul camerei conducătorului de detașament se ivise un lup turbat. În încăperea se aflau doi adulți și un băiețel de vreo zece ani. Toți trei s-au ales cu leziuni grave la față și cap. Ei au fost transportați de urgență la Moscova. Gamma-globulina antirabică a trecut atunci un examen serios: toți răniții au fost salvați de la turbare. Dar pentru noul

du-i că în Belorusia, în regiunea Miori, fusese descoperit un focar uriaș de infecție cu virusul turbării. Erau și cazuri grave. Amănunte nu se cunoșteau.

Am hotărît pe loc să plec într-acolo. După puțin timp, mă și aflam pe aeroportul Vnukovo. Nu exista însă nici un avion dispunibil. Dispecerul nu-mi putea fi de nici un folos.

— Te-aș ajuta bucuros dar nu știu cum.

Atunci am pus pe masa lui fiolele cu gamma-globulină și i-am spus:

— Vezi asta? Este un preparat nou împotriva turbării. Un preparat sovietic. Nicăieri în lume nu mai există așa ceva. Dar dacă întîrzi, oamenii vor muri...

După patruzeci de minute eram instalat pe niște lăzi într-un avion de marfă. În noaptea aceea am ajuns la Minsk iar în dimineața următoare — la Molodecino. Acolo toate drumurile erau desfundate din cauza ploilor de toamnă. Comitetul raional de partid

din Molodecino mi-a pus la dispoziție o mașină și oameni înarmați cu topoare și lopeți pentru cazul că ne-am fi împotmolit. Am ajuns la Miori abia după amiază. Am pierdut două ore cu clarificarea situației. După care comitetul raional de partid a convocat pe toți comuniștii. S-a hotărît să se formeze un stat major operativ și să se declare stare excepțională. În dimineața zilei următoare, am căpătat comunicații directe prin radio cu Minskul și Moscova. Am rugat Moscova să-mi expedieze încă o cantitate de gamma-globulină iar cu Minskul m-am înțeles să-mi trimită un chirurg cu experiență și echipament pentru o sală de operație ambulatorie. Aveam la dispoziția statului nostru major, un detașament al aviației sanitare și mașini pentru orice teren. Am hotărît să-l adunăm pe toți cei infectați într-un singur loc și să deschidem la Miori un spital special...

Pe urmele lupului turbat



„Bătălia de la Miori”, cum au numit-o ulterior rabiologii, a început în seara zilei de 5 octombrie 1957. Respectînd legile secretului medical, voi da personajelor principale ale tragediei nume imaginare. Primul a fost Kuzma Petrovski, un colhoznic în vîrstă de 60 de ani din

satul Voronka. El văzuse cum un uriaș lup bătrîn se năpustea asupra unei vaci și alergase să sugrume fiara cu mîinile goale. Ce s-a întîmplat după aceea, nu-și mai amintește. A fost găsit zăcînd fără cunoștință. Lupul îl scalpase. Fața, gîtul și mîinile îi erau pline de răni.

În acest timp lupul gonea prin sate în direcția Nemanului. Colhoznică Maria Anisova nu-și amintește nici ea cum s-a întîmplat. Săpa la caroli. Lupul a atacat-o din spate, i-a găurit craniul și a mușcat-o de gît.

După cîteva minute, fiara turbată se afla în satul vecin și o ataca pe Anna Doronkina. Femeia a scos țipete desperate. Oamenii au alergat într-acolo. Lupul și-a părăsit însă victima și a dispărut în pădure. A alergat toată noaptea în direcția Nemanului, descriînd un arc uriaș, și a ajuns pe teritoriul sovietului sătesc Glinsk.

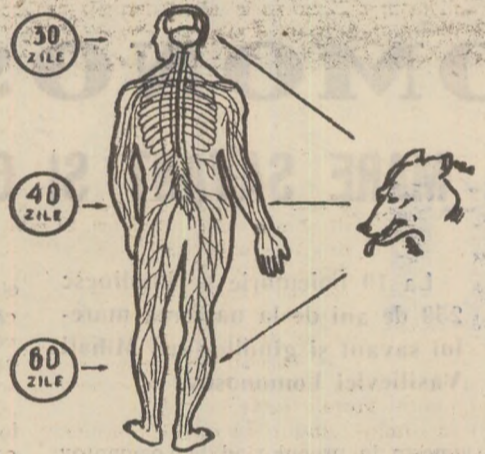
Era ora nouă dimineața. Lida Skoliș mergea pe cîmp către sat, cînd niște strigăte desperate o făcură să se întoarcă. Lida își aminti că lingă o tulă din apropiere o văzuse pe Zoika, o fetiță de vreo zece ani din satul vecin. Zoika îi dăduse bună dimineața și o întrebase ceva dar Lida se grăbea așa că nu-i mai răspunsese. Iar acum Zoika țipa de-ți îngheța sîngele în vine. Lida se întoarse în fugă și o văzu pe Zoika atacată de un lup mare. Se repezi la animal, dar lupul o doborî și pe ea, o mușcă de mîini și de față, și porni spre sat.

Foma Șepitovski monta împreună cu fiul său obloanele pentru iarnă. Foma văzu în sticla geamului imaginea unui lup și îi strigă băiatului să alerge după topor. Lupul era foarte aproape. Foma își repezi pumnul în gura lui, îl apucă de limbă și vru să-l țină. Dar fiara îi scăpă, îl doborî și îl mușcă, apoi îl ajunse din

și-a sărbătorit împreună cu tot satul mutarea în casa cea nouă.

În numai 36 de ore, lupul străbătuse 150 de kilometri! A mușcat 25 de oameni, din care pe 19 i-a lăsat în stare gravă. A mușcat de asemenea 500 de animale domestice și un număr necunoscut de animale sălbatice. Focarul general al infecției a cuprins cîteva sute de kilometri pătrați.

Pe cînd se desfășurau încă ultimele acte ale tragediei, Boltuți se și afla în drum spre Miori. Proporțiile



Perioada de incubație a turbării depinde de locul rănii. Cu cît mușcătura este mai aproape de cap, cu atît mai scurtă este perioada de incubație

zboi mondial. În Europa, pe ulițele satelor incendiate, apare cea mai cunoscută pînă atunci omenirea. La Moscova, într-o casuță cu etaj și cu tîntă luptă cu virusul turbării.

ur nu se dovedește întotdeauna eficace. Se cer mijloace noi, trebuie mers pe de cercetători, în frunte cu tînarul savant Midat Abdurahmanovici Selimov, medic emerit, fac un nou pas înainte. Ei realizează un preparat concentrat de anticorpi protectori. Noul preparat trece prin încercări și este recunoscut pe scară mondială.

în însemnările lui Alexandr Lin, sub titlul „Bătălia de la Miori”, din care

preparat, aceasta nu era decît o repetiție. Examenul principal l-a trecut abia în toamnă.

— Îmi amintesc ca acum întîmplările din luna octombrie, îmi povestea după aceea Leonid Boltuți. Ziua de lucru se terminase de mult, dar noi rămă-

urmă pe băiat, îl doborî și pe el, îl mușcă de față și dispărură.

Știrea despre cele întîmplate se răspîndi în toate satele din jur. Oamenii începură să ia măsuri. Vinătorii înarmați se răspîndiră pe toate drumurile. Colhoznicii se înarmau și ei cu topoare și furci. S-au pus capcane. Dar lupul dispăruse. Toată ziua nu se mai auzi nimic despre el.

Lupul parcursese cam o sută de kilometri, ajungînd într-o regiune unde nu era deloc așteptat, anume la marginea satului Lempol. Toamna, zilele sînt scurte. Era ora nouă seara, așa încît nimeni nu observă fiara turbată. Aceasta străbătu satul lăsînd urme înșingerate pe față și mîinile învățătoarei Maria Levandovskaia, colhoznicului Foma Egorușkin și ale altora. Satul se alarmă dar era prea tîrziu — lupul dispăruse. Și din nou oamenii se răspîndiră pe drumuri, înarmați.

Fiodor Ticina aștepta și el fiara avînd în mînă un vîtraț de fier. Văzu lupul în zori. Fiara gonea cu capul plecat. Fiodor îi tăie drumul. Văzîndu-l, lupul se repezi la el. Fiodor reuși să facă un salt înapoi și să-l lovească pe șira spinării. Se alese cu leziuni pe ambele mîini și la craniu. Sîngele îi curgea șiroaie pe față, dar el continua să lovească fiara. Începură să troznească și oasele lupului. Apoi se prăvăli pe o coastă și amuți. Fiodor vru să se scoale dar îi era peste puteri. Veniră în grabă oamenii din sat.

Săriînd peste ordinea cronologică, vă voi spune că

dezastrului îl impresionară puternic. Porni deîndată la acțiune. Medici și veterinari plecară pe drumul urmat de lup. Un număr mare de oameni fură chestionați și consultați. Toate animalele domestice cu leziuni proaspete au fost strînse într-o carantină specială. Unele însă au fost sacrificate pe loc. Cîinii cu stăpîni au fost legați, iar cei vagabonzi — uciși. Din Minsk s-a primit utilaj, materiale și toate cele necesare pentru operații. Spitalul din Miori a fost organizat în mai puțin de 48 de ore. Au fost transportați aici toți cei atacați de lup. Populația știa că odată ce ai fost mușcat de un lup turbat, rar se întîmplă să scapi. În jurul spitalului se adunaseră rudele celor internați.

Boltuți nu-i lăsa să se apropie de bolnavi. Dar le făgădui pe cuvînt de cînte că-i va salva pe toți.

— Nici eu nu-mi dau seama cum am putut să fac o asemenea promisiune, își amintea mai apoi. Am ieșit în pridvor și în față mi-a apărut o imensă mulțime de bărbați, femei și copii. Oamenii plîngeau, cădeau în genunchi, întindeau mîinile spre mine și mă implorau. Nu deslușeam nimic în larma aceea... Îmi dădeam seama că trebuie să le spun ceva dar nu știam ce anume: dacă le-aș fi explicat situația în cuvinte simple nu m-ar fi crezut. Și-ar fi închipuit că-i consolez. De aceea le-am dat cuvîntul de medic.

Leonid Boltuți deschise sertarul biroului. Era plin cu scrisori.

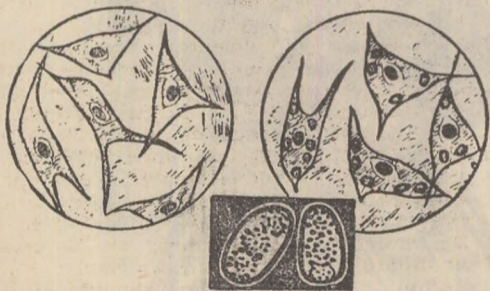
— Sînt toate de la Miori. Ne mulțumesc pentru că ne-am ținut cuvîntul.

După bătălia de la Miori, gamma-globulina antirabică a fost recunoscută în lumea întreagă. În primele zile ale lui decembrie 1959 a avut loc la Geneva sesiunea comitetului de experți în problema turbării, de pe lingă Organizația mondială a sănătății.

Expertul sovietic, Midat Abdurahmanovici Selimov și-a informat colegii străini despre metodele de obținere și folosire practică a gamma-globulinei antirabice.

— Din clipa cînd preparatul a fost folosit pentru prima oară în practica medicală din Uniunea Sovietică, la noi n-a mai existat nici un caz mortal, chiar și atunci cînd am avut de-a face cu cazuri grave de infectare cu virusul turbării.

Comitetul de experți a relevat cu satisfacție succesele Uniunii Sovietice în lupta împotriva virusului



Celule nervoase ale animalelor atinse de virusul turbării. În stînga — celule nervoase ale unui animal (mult mărite)



Monumentul lui M. V. Lomonosov din fața Universității din Moscova

LOMONOSOV

UN MARE SAVANT ȘI GÎNDITOR

La 19 noiembrie se împlinesc 250 de ani de la nașterea marelui savant și gânditor rus Mihail Vasilievici Lomonosov.

Ceea ce uimește în primul rând la Lomonosov este spiritul său universal, activitatea sa științifică și culturală multilaterală. Iată cum caracterizează figura lui Lomonosov marele poet rus Pușkin: „Îmbinând o neobișnuită putere de voință cu o neobișnuită putere de înțelegere, Lomonosov a îmbrățișat toate domeniile culturii. Seta de a cunoaște a fost cea mai puternică pasiune a acestui suflet plin de pasiune. Istoric, retor, mecanician, chimist, mineralog, pictor și poet, el a încercat tot și a pătruns toate...”

Examinat prin prisma cuceririlor științifice actuale, Lomonosov ne apare astăzi ca întemeietorul științei ruse și pionier al gândirii științifice în multe domenii importante, ca un eminent teoretician și experimentator. Bazându-se pe realizările tuturor științelor, dând dovadă de o excepțională independență de gândire, Lomonosov a emis principii noi și a încercat, pe baza lor, să construiască un tablou unitar al naturii.

Lomonosov a acordat o deosebită importanță fizicii, concepțiile sale materialiste luând în acest domeniu expresia cea mai concretă și consecventă. În fizică a urmat o cale originală, însușindu-și cele mai bune laturi ale fizicii carteziene și newtoniene. Fenomenele fizice, considera el, trebuie explicate prin mișcarea materiei. În acest sens, concepțiile lui Lomonosov constituie o dezvoltare a ideilor carteziene. În același timp însă, el a protestat împotriva subestimării experienței și a dezvoltat tezele newtoniene în ceea ce privește experiența ca izvor unic al cunoașterii. Dar, spre deosebire de școala newtoniană, Lomonosov considera că principala sarcină a științei nu constă în descrierea fenomenelor fizice, ci în cercetarea structurii materiei și a esenței acestor fenomene. Lomonosov nu a acceptat de sine stătătoare nici metoda deductivă a lui Descartes, potrivit căreia legile fundamentale sînt stabilite inițial, urmînd ca mai apoi concluziile să fie deduse în mod logic, nici metoda inductivă aparținînd lui Bacon și Newton, potrivit căreia se trece treptat de la particular la general. După Lomonosov, metoda științifică include în mod organic deducția și inducția, care apar ca inseparabile în procesul cunoașterii.

Lomonosov a fost cel care formulînd clar teza conservării mișcării în natură a asociat-o tezei conservării materiei, îmbinîndu-le apoi într-o lege unică și generală a naturii, legea conservării materiei și mișcării. Unind sub forma unei legi unice universale aceste două legi fundamentale

O altă realizare importantă a lui Lomonosov în domeniul fizicii o constituie cercetările întreprinse în sectorul teoriei cinetice moleculare a materiei, și concretizate în două lucrări: „Elemente de chimie matematică” și „Despre particulele fizice insensibile”. Bazîndu-se în special pe analizele chimice ale corpurilor, Lomonosov emite ipoteza existenței unor particule elementare invizibile pe care le numește „particule fizice insensibile”. Proprietățile acestor particule sînt mărimea, impenetrabilitatea, soliditatea și inerția. Toate lucrurile se compun din astfel de particule, între care Lomonosov deosebește particule simple și complexe pe care le denumește „elemente” și „corpuscule”, înțelegînd prin ele ceea ce în concepția actuală se înțelege prin atomi și molecule.

Pornind de la teoria cinetică moleculară, Lomonosov reprezintă căldura ca o mișcare a particulelor elementare, idee existentă și înaintea sa sub forma unor ipoteze dispartate și prea puțin demonstrate. Un alt aspect al teoriei cinetice moleculare a materiei dezvoltat de Lomonosov a fost teoria gazelor, expusă în dizertația sa „Încercare de teorie asupra forței elastice a aerului”.

Lomonosov a elaborat și o teorie a propagării radiației calorice precum și o teorie a propagării luminii, opusă teoriei corpusculare a lui Newton. El pune bazele unei teorii ondulatorii a luminii, al cărei mediu de propagare este

eterul. Mai mult decît atît, Lomonosov era convins că fenomenele electrice au aceeași natură cu cele luminoase și sînt legate și de fenomenele calorice. Remarcabile sînt și ideile lui Lomonosov privind natura aurorei boreale. În lucrarea „Cuvînt asupra fenomenelor aeriene produse de forța electrică”, el prezintă convingător natura comună a aurorei boreale și a descărcărilor în gaze rarefiate.

Dar bogata activitate a lui Lomonosov nu se limitează numai la aceste domenii. Părerile exprimate de el în legătură cu chimia ca știință exactă stau la baza chimiei moderne. Studiînd fizica și chimia, precum și legătura dintre ele, Lomonosov a întrevăzut apariția unei științe noi, întemeiată mult mai tîrziu și anume chimia fizică, definită de el ca „știința care explică pe baza tezelor și a experiențelor fizicii ceea ce se petrece în corpurile compuse în urma operațiilor chimice”.

Întreaga activitate științifică a lui Lomonosov a fost strîns legată de practică. De aceea multe dintre cercetările sale privesc soluționarea unor probleme practice ale vremii sale. Cu ocazia cercetărilor în domeniul opticii și în legătură cu teoria culorii, Lomonosov a pus la punct tehnologia obținerii sticlelor colorate, iar aparatele optice construite de el și-au găsit o largă aplicare în marină.

Dar pe Lomonosov nu l-au preocupat numai științele naturii. În activitatea lui, filozofia și poezia au ocupat un loc de frunte. Remarcabile sînt și preocupările sale lingvistice. Lomonosov considera că literatura, mai ales poezia, nu trebuie folosită ca o simplă distracție sau mijloc de măgulire a vanității celor mari, cum înțelegeau mulți în acea vreme, ci ca un mijloc de răspîndire a cunoștințelor, de ridicare a nivelului ideologic, de sădire a sentimentului patriotic într-un cuvînt. Lomonosov era un protagonist al poeziei militante.

Lomonosov a intuit principiile materialismului filozofic. El considera că percepțiile iau naștere în urma influenței obiectelor asupra organelor sensoriale ale omului și că aceste percepții oglîndesc în mod just însușirile obiectelor. Totodată susținea, spre deosebire de naturaliștii empiriști, că pentru a putea cunoaște esența lucrurilor, savantul trebuie nu numai să observe și să simtă, ci să și gîndească, să tragă concluzii teoretice.

Prin deosebita ascuțime a puterii sale de pătrundere, prin varietatea cu adevărat universală a preocupărilor sale, prin concepțiile sale științifice înaintate ca și prin tendințele sale sociale progresiste, Lomonosov ne apare astăzi ca un precursor luminos, ce se ridică cu mult deasupra nivelului contemporanilor săi nu numai din

Cosmosul în ajutorul Pămîntului

Uimitoarele cuceriri ale științei sovietice dau astăzi omului dreptul să se gîndească la o cunoaștere deplină a Cosmosului nu numai prin intermediul instrumentelor astronomice cum se proceda pînă acum, ci chiar prin contact direct.

Binecunoscutul savant sovietic Leonid Sedov, membru în conducerea Federației astronautice internaționale a rostit o interesantă cuvîntare la cel de al 12-lea Congres al Societății, care a avut loc la Washington. În fața a aproximativ 500 de savanți reprezentînd 26 de națiuni, savantul sovietic a declarat că recentele descoperiri cosmice vor avea drept rezultat considerabile progrese și în domeniul telecomunicațiilor. Importanța problemă a unui satelit-releu apare astfel de domeniul actualității. Un astfel de satelit, care să retransmită emisiile primite de pe Pămînt ar asigura folosirea, în condiții optime și pe scară într-adevăr mondială, a radioului, telefonului și televiziunii.

Sporirea continuă a comunicațiilor intercontinentale a dus la situația ca liniile existente de trafic să devină cu totul insuficiente. Într-adevăr, cablul telefonic submarin care leagă Europa cu America nu permite decît maximum 48 de convorbiri simultane, în timp ce solicitările depășesc dublul și, uneori chiar triplul acestei cifre. În ce privește legăturile radio, acestea se realizează prin unde care se propagă în jurul Pămîntului și care, din cauza distanțelor uriașe, ajung la destinație cu o intensitate mult slăbită. Este drept, uneori transmisiunile sînt favorizate de straturile superioare ionizate ale atmosferei, dar acestea nu sînt stabile.

Este deci împedecă un satelit-releu, prin poziția pe care ar ocupa-o față de Pămînt ar putea rezolva în mod strălucit dificila problemă a transmisiilor la distanță. Comunicațiile telefonice, transmisiile radio și cele ale posturilor de televiziune ar putea fi recepționate și retransmise în orice punct al globului de o serie de asemenea aparate-releu circulînd pe orbite circumterestre, la înălțimi variînd între 6.000 și 9.000 de kilometri. Soluția aceasta prezintă în același timp și avantaje economice. Referindu-ne, de pildă, numai la convorbirile telefonice, trebuie să arătăm că costul lor s-ar reduce de aproximativ cinci ori.

Ceea ce preocupă însă îndeosebi pe oamenii de știință sovietici este problema realizării unui sistem de sateliți-releu care să păstreze veșnic aceleași poziții față de Pămînt, cu alte cuvinte care să ia parte la mișcarea de rotație a acestuia în jurul propriei axe. Un prim satelit-releu situat în planul ecuatorial ar urma să fie plasat, pentru a i se păstra imobilitatea față de Pămînt, la o înălțime de 32.000 kilometri. Într-o localitate situată, să zicem la latitudinea de 45 de grade, satelitul ar fi vizibil sub un unghi de 39 de grade față de orizont, ceea ce reprezintă o poziție destul de convenabilă. Un al doilea satelit ar urma să fie plasat ceva mai sus, sub un unghi de 45 grade, iar un al treilea la 90 de grade, adică la zenitul respectivei localități. Imobilitatea acestor din urmă sateliți ar fi asigurată lateral prin teleghidare, ceea ce necesită însă consum de energie, pe cînd poziția primului satelit nu necesită decît corijări de la abaterile normale. Un astfel de sistem de sateliți-releu ar putea asigura extinderea programelor de televiziune pe întreg Pămîntul, iar un sistem format din 30 de sateliți ar putea satisface perfect toate necesitățile comunicațiilor radio, de televiziune și telefonice pămîntice.

Valorosul cercetări ale savanților și tehnicienilor sovietici întreprinse în domeniul comunicațiilor prin folosirea posibilităților oferite de Cosmos vor fi transpuse nu peste multă vreme în practică, devenind realitate. Grație lor omul va face noi pași înainte pe calea civilizației, îmbunătățindu-și și înfrumusețîndu-și viața.

Prof. univ. V. Vălcovici



— Iar eu, cum e și încep, sub pavilionul meu, spune marinarul.

— Ba, să mă țerți, se repezi temeja cu buchetul de flori, eu îmi cântam bănele în dulăptorul cu sieghele. Tu să te duci la lepurcașii tău.

— Eran cîi pe ce să se ia la harid. Dar în clipa aceea dăsună vocea calmă și domoală a tusei Tanea:

— Mă scuzați, tovarășii... Aș vrea să știu cu ce țeburi ați venit pe aici?

— Terțaș-ne... Noi, noi ne cântam bănele în dulăptoare... încercăm să ne descurcăm, care unde... se fîșiciră cospelii.

Discuția aceea nu era confortabilă regulamentul-lui. Așa cum bine știa Kirik la început și îi tre-buit să spună cu toții, în cor: „Bună ziua, tuseă Tanea.”

Se întîmîdasera de tot și tăceau, în timp ce tusea Tanea îi privea atență și nu înțelegea nimic. Deodată, maiorul își amăli, se vede, regula veche:

— Ei, ați uitat regula? (și întorcîndu-se spre ceilalți comanda). Ca pe vremuri. Un! Doi! Trei! Și toți spusera tare:

— Bună — Zina — Tuseă!

— Tanea!

— Ia stai puțin, îi opti domol tusea Tanea. Aș-tepăți! Nu toți deodată!

Citînd din cap, din care pricea păru-i stăve-

7

2

LEV KASSIL

O întîmplare ciudată

Toți copiii vor să ajungă cît mai repede mari. Dar s-a mai văzut oare vreodată ca oameni mari să se întorcă la grădiniță și, ai domă celor mici, să se joace cu cuburile și mingea și să se poarte ca niște copii?...

Iată, însă, că unul băiețaș, pe nume Kirik, i-a fost dat să vadă o asemenea întîmplare ciudată. Asta s-a întîmplat în ziua cînd Antonina Petrovna,

de-a dreptul pe covor, cîi mai aproape de tusea Tanea. La rîndul ei, educațoarea se înșală, ca deobicei, pe scunni mare.

— Să vă fac macar cite un ceal? întrebă tusea Tanea. Tare îmi pare rău că n-am să vă dau alt-ceva. Ahmentele le-am trimis la tabără.

— Nu, nu! și stînga cu toții în cor, sîrînd de pe covor. Nu e prevăzută în program! Mîncăm mac-triză. Să respectăm întocmai programul grădini-țel. Vrem ca azi toți să se petreacă la fel ca în urmă cu 25 de ani.

— Dacă veți așa, hei! se învoii tusea Tanea. Cu o singură condiție: să fii ascultători! Altfel n-o să meargă. Ce ditamai unchi și mătuși v-ați făcuiți începînd din clipa aceea se petreacă lucrul foarte ciudate. Privind cu atenție, de după dulap, lui Kirik nu-i venea să-și creadă ochilor.

Mai înții tusea Tanea le ceru să formeze un cerc: — Ei, copiii, cine-și mai amînțește cîntecul nos-tru în ubii „Soarele-n fereastră”? Să-l cîntăm îm-piună. Numai că Sonețica, educațoarea, e în tabără. Care din voi cîntă la pian?

Unul din cospelii, cel cu păru-i cîrionțat și mîlăi din nou. Cospelii cîntau ca niște copii:

— Tusea Tanea, eu sînt pianist. Îmi dai voie? Se repezi la pian și melodia cunoscută înve-

Se ogîndea soarele-n fereastră
Luminează cămăruța noastră.
Și începui cu toții să bată din palme, murmu-

10

15

prăcepute. Vol știți să faceți orice. De nimic nu vă e teamă. Vitezele noastre miini!

Și atunci Kirik își privi pentru prima oară cu respect mîinile — și stînga și dreapta. Își mișcă chiar degetele. În ziua aceea mîinile lui nu erau tocmai bine spălate și una avea o zgîrietură zdra-văndă. Dar băiatul se gîndi că și lui îi vor fi tare de folos și și, negreșit, va săvîrși și el în viață o faptă măreață.

...Iată, dragii mei, întîmplările acelei zile. Cine din voi a mai văzut ca alții oameni mari să devină din nou copii și să se joace la grădiniță? Nimeni, desigur!

Dar Kirik, pe care toți îl necăjeau zicîndu-i „Toșa-Tunea”, a văzut toate astea cu ochii lui. Și a obosit atît de tare în ziua aceea încît ochii i s-au lipit fără să vrea.

Cînd s-a trezit, în cameră nu mai era nimeni, în afară de tusea Tanea. La început, Kirik crezu că toate cele întîmplate fuseseră doar un vis. Tusea Tanea stătea, însă, la fereastră, cu obrazul lipit de geam și își ștergea ochelarii cu batista. Kirik se întinse pînă la pervaz și se uită în stradă. Tocmai trecea maiorul, la braț cu musafira visă-toare. Iată-l pe amîndoi, făcîndu-se nevăzuți, după colț. Dar tusea Tanea tot mai stătea la fereastră cu tîmpla și obrazul lipite de geam și își ștergea ochelarii cu basmaua pufoasă.

Și i-a fost dat lui Kirik să se mai minuneze o dată, în ziua aceea. Pe geamul ferestrei curgeau, încet-încet, picături de ploaie. Pe uliță nu ploua!

chiar dulcișorul lui Kirik.
pioru pe care era desenat un steaguleț roșu.
de afară. Măsurai se duce de-a dreptul la dulci-
altu cu țepure, ai treilea cu romanțu sau trunză
!achetele în dulcișorale albe — unu cu vîșind,
Cu toții își arătau pădăriile, chipuriile, șepcile,
toare, care mirosea a medicamente.
!ăpioru cu romanțu albu, își aminti femeia vîșd-
— Eu mi-am arătat întotdeauna hainele în du-
!ăpioru cu vîșind, spuse matoru.
— Al meu e acela cu vîșind, spuse matoru.
și apoi impermeabilu.
senat un mac roșu, și își arăta mai întâi pădăria
Deschise dulcișorul alb pe a cărui ușă era de-
!ntotdeauna haina sub macul roșu.
— E dulcișorul meu. Îi recunosc. Eu îmi arătam
!urul lui.
!otofelul își scoase pădăria de pată și privi în
unul după altu, pe presu din antreu.
Și cu toții începură să se steargă ascultător,
bine pictoarele. Uite și presu!
codău). N-o să vă certe. Numai să vă stergeți
bărbăta Kirik. (Observase că cine știe de ce, se
în țarați de-a dreptu, nu vă fie teamă! Îi îm-
Dintr-odată, țacura cu toții și începură să între-
!ă mergem, țovarăși!
— Da, pentru întotdeauna, spuse înțet matoru.
azi la pensie. Pentru întotdeauna.
— E aici, zise Kirik. Dar nu mai încrează, țese
bine: țușă Toney e aici?
acum vreo douăzeci și cinci de ani. Spune-ne mai

11

14

— Dreapta mea, țușă Toney, nu prea e-n re-
gulă. Mi-am pierdut degetele. Le-am stilit în
război.
Și țușă Toney își petrecu cu blîndețe palmele
peste mîna stingă a maiorului.
Femeia care adusese florile îi întinse țușei To-
nea mîinile bronzate, spunîndu-i:
— Cu mîinile astea am plantat o livadă în
sovhozul „Soarele roșu”.
— Iar eu lucrez acolo unde se înalță case noi,
interveni oaspetele care mirosea a benzină. Con-
duc un camion pe șantierul „Bulevardul păcii”.
— Eu, țușă Toney, fierb oțel la uzina „Secera
și ciocanul”, spuse cetățeanul cu umerii lași.
— Iar eu — ciorbă! — adăugă rîzînd rotofelul
cîrn, cu obrazul rumen. Și îi întinse țușei Toney
mîinile lui roz: — Sint maestru în ciorbă acră,
bucătar șef la hotelul „Sovetskaia”.
Țușă Toney privea prin ochelarii cei noi mîinile
întinse spre ea. Kirik o văzu mîngîind mîinile
mari și puternice ale oțelarului și ale șoferului,
degetele lungi și subțiri ale pianistului și mîna
grasă și albă, ca scoasă din cocă, a bucătarului.
Le lăsa și iar mai lua mîinile foștilor ei copii, le
împreuna în palmele ei, de parcă ar fi împletit
niște rămurele în livadă.
— Ah, mîini, mîini! spunea ea încet. Mîinile
mele istețe... Se vede că nu în zadar v-am învățat
eu ordinea, v-am crescut în dragostea pentru
muncă. Ați devenit mîini harnice, credincioase,

6

3

directoarea grădiniței lui, căreia cu toții îi spu-
neau țușă Toney, a ieșit la pensie.
Fusese educatoare mai bine de patruzeci de
ani. Îi veni însă și ei timpul să se odihnească.
Dar tare n-ar fi vrut să-i mîhnească pe cei mici.
De aceea nu i-a însoțit, ca de obicei, în tabără de
vară, spunîndu-le că nu mai vede bine și că tre-
buie să se ducă la un doctor, pentru ochelari.
Nici Kirik n-a plecat în tabără. Le-a spus tuturor
că a terminat cu grădinița. Mama îi și înscrise
la școală, în clasa întâi, promițîndu-i că la toam-
nă o să-i cumpere șapcă cenușie, de școlar. În
ziua aceea nu purta încă șapcă, ci o tichiuță bro-
dată — o tiubetelcă, pe care i-o făcuse cadou un
prieten de-al tatălui său, din arzătorul Tașkent.
La poarta grădiniței Kirik întîlni o mulțime de
oameni mari. Îi cuprinse mirarea. Copiii erau doar
plecați în tabără. Părinții îi petrecuseră de mult,
la autobuz. Ce căutau aștia aici?
Kirik se apropie tiptil de ei, își ciuli urechile și
curios din fire. Își plimbă cu neastîmpăr în toate
părțile nasul pe care mama îi sfătuisese să nu-
i vîre acolo unde nu-i fierbe oala.
Dar nu erau părinții copiilor de la grădiniță, ci
oameni cu totul necunoscuți lui Kirik. Aveau un
iz care îi era de asemenea necunoscut. Copiii știu
că pe cei mari îi poți recunoaște și după miros.
Iată, de pildă, omul acela negricios, cu privirea
ageră. Răspîndea un iz plăcut de benzină, de par-
că ar fi fost o mașină. Trebuie că era șofer. Ală-
turi de el — un maior fercheș: avea pe epoleți



ziu, de parc-ar fi fost o pinză de păianjen, se desprinsese de pe timple, căzu încet și se încurcă în ochelari. Ea își trasese cu mîna părul înapoi, după urechi.

Făcu cîtiva pași spre oaspeți, ținînd strîns la piept capetele basmalei pufoase și ușoare, de parcă aceasta ar fi fost țesută din pinză de păianjen și începu să se uite la ei pe deasupra ochelarilor.

— Să nu vorbim toți deodată. Unul singur. Și cit mai clar, spuse ea încet. Cine sînteți?

— Nu-ți mai recunoști copiii, tușă Tonea! glumi maiorul.

— Toți sîntem copiii dumitale, confirmă mîrlanul. Toți pînă la unul sîntem ai tușei Tonea.

— Foștii copii, adăugă zîmbînd omul cu obraji rumeni.

— Promoția 1935.

— De la grădinița de copii nr. 25, adause femeia care era, probabil, doctoriță.

Și numaidecît, întreprinzîndu-se unul pe celălalt, începură să-și spună numele și să-l explice tușei Tonea că, în urmă cu mulți ani, fuseseră cu toții înscriși la această grădiniță. Crescuseră, învățaseră și se împrăștiaseră de mult care încotro, ei înșiși avînd acum copii mari. Zilele trecute citiseră în ziar că, în curînd, tușă Tonea va ieși la pensie, pentru a se bucura de o odihnă bine meritată. Își scriseseră unul altuia, își telefonaseră reciproc, căutîndu-și tovarășii de grădiniță. Se înțeleseseră să facă o vizită în grup tușei Tonea,

Incit să obțineți o broșură cu paginile în
de-a lungul și din nou de-a latul, în așa fel
apoi de-a latul, cu culoarea în afară, apoi
Tatăți pagina după linia punctată. Îndoiți

ATENȚIUNE!

În romînește de P. GRANEA și A. VLAD

și o să fii din nou copil...
cînd am să cresc, am să vin și eu la dumneavoastră.
— Tușă Tonea... Așteaptă puțin! Ai să vezi, îi spuse în șoaptă.

Tușă Tonea, îi desprinsese obrazul de ferestruță și el mare. Se uita pe periază, o lăc de mînd pe înfundat. „Toșă-Tonea”, simți deodată că va fi și el un copil Kirik, pe care copilii îl zgomăteau, spunîndu-i că...

toții și nu-l văzuseră și pe ea...
acel zile, mîntuindu-se și necăjindu-se că plecaseră cu înaltă și de seară, — devenise și ea, la sfîrșitul de-a tușă Tonea, de obicei alți de calmă, de Kirik o privea gînditor pe tușă Tonea... I se părea că...

Picturile se prelingeau pe partea dinăuntru a

prima lor învățătoare, pentru a-i mulțumi și pentru a petrece o zi la grădiniță ca atunci, cu mulți ani în urmă, cînd erau încă doar de o șchioapă.

— Dragii mei..., spuse în șoaptă tușă Tonea. Voi sînteți, cu adevărat?

Linșteea se așternu peste încăperea.

— Da, firește, mi-am amintit. Te recunosc Klășa. Iar tu mi se pare că ești Andron. Da? Ei, nu m-am așteptat... Vă mulțumesc că nu m-ați uitat... Acum vreo doi ani, în prima zi de școală, un băiețel de la grădinița noastră mi-a încurcat numele și de atunci copiii î-au zis... așa cum și voi î-i-ați zis lui Vasea, „Toșă-Tonea”.

Toți începură să ridă. Kirik stătea mai la o parte. Tușă Tonea nu-l observase, iar oaspeții uitaseră cu totul de el. Rămase foarte mirat aflînd că bravoura maior, cu atîtea medalii pe piept, încercase cîndva numele tușii Tonea și de aceea îl necăjiseră, ca și pe el, Kirik, spunîndu-i „Toșă-Tonea”. De aceea, hotărî că cel mai bine e să rămîină ascuns, să nu li se arate, de vreme ce pînă și pe maior îl necăjesc. Kirik se afla în spațiile dulapului cu jucării. De acolo vedea și auzea totul, fără ca oaspeții să-l poată observa.

— Povestiiți pe-ndetele, începu domol tușă Tonea. Spuneți-mi ce și pe unde ați ajuns fiecare. Dar nu prea am loc pentru toți. După cum vedeți, scăunelele sînt cam mici pentru voi.

Maiorul încercă totuși să se așeze pe un scăuneț. Dar scaunul începu să trosnească atît de tare încît maiorul sări în sus. De aceea se așteptară

— Kirik îi auzi pe maior răspunzând foarte încet :
 mîna stîngă ? — se adresă tuşa Tonea maiorului...
 de cacao în loc de iod... Dar în ce-ţi arăţi doar
 grădiniţa ungeai vesele păpuşile la nas cu zar
 — Chiar aşa ! îşi aminti tuşa Tonea. Tu şi la
 Eu, tuşa Tonea, sînt medic pediatru. Vindec copii.
 — Noi nu putem fi la modă, răspunse femeia.
 rent cu modă !
 toare. Şi unghiile sînt foarte scurte ! Nu eşti la cu-
 Tonea admirînd minile albe ale musafirei gîndi-
 — Vitejii mei ! Dar uite şi nişte minile curate.
 tî-e mare mare dragul să le priveşti spuse tuşa
 scot de acolo.
 minus 60 de grade... A trebuit să şar în apă, să-
 a scăpat un aparat într-o copcă. Şi era un ger de
 marinar la pol, tuşa Tonea. Un tovarăş de-al meu
 — Departe. La capătul lumii. Pe un gheţar. Sînt
 — Dar unde ai degerat aşa ?
 naru.
 — Dimpotrivă, o degerătură — răspunse mari-
 — întrebd tuşa Tonea lînd mîna marinarului.
 — Bună meserie ! Şi tu ce ai, tot vreo arsură ?
 să iau şi eu loc. Sînt pompier.
 cînd scoţeam un copil din hîdăr... Era cît pe ce
 — M-am fript puţin, răspunse cel întrebînd. Pe
 vind o cecărice pe mîna altui oaspete.
 — Dar tu ce ai ? — întrebd tuşa Tonea, obser-
 e adevărat că acum, şi sub pămînt e hînd !
 pămînt, povăta acestia mi-a fost de folos. Deşi
 dămneata mă povătuia să nu-mi fie frică. Sub
 tuşa Tonea, cum mă temeam de întuneric ? Şi

13

12

cel noi, care semăna cu un fluturaş. Îşi fixă după
 urechi mustăţile lui aurite şi privindu-le oaspeţii
 le spuse :

— Copii... Ochelarii parcă-s fermecaţi ! Cu ei
 văd că sînteţi mai răi decît copiii de grădiniţă :
 ce v-a venit să mă răsfăţaţi ?

Pe masă începură să curgă cutii cu bomboane
 şi tot felul de dulciuri, pe care le aduseseră în
 dar tuşei Tonea. Dar tuşa Tonea îi opri, spunîndu-
 du-le :

— Mi se pare că aţi cam uitat regula ! Înainte
 de a vă aşeza la masă, arătaţi-mi mîinile. Să văd,
 curate-s sau nu prea ? !

„Acum chiar c-au sfeclit-o !“ — gîndi în sinea
 lui Kirik. Şi pentru orice eventualitate îşi ascunse
 mîinile la spate.

Cu toţi : şi marinarul, şi maiorul, şi femeia cu
 buchetul de flori, într-un cuvînt toţi îşi priviră fără
 prea mare încredere mîinile. Le întînseră, totuşi,
 ascultători, desfăcîndu-şi degetele. Numai doi —
 frumoasa visătoare şi totofeilul cu obrazii rumei
 îşi arătară fără teamă palmele, chiar sub nasul
 tuşei Tonea.

Ridicîndu-şi de pe frunte părul transparent ca
 pinza de păianjen, tuşa Tonea le cerceta cu aten-
 ţie mîinile prin ochelarii cel noi.

— Ce-i asta ? Ce-i cu negreala asta ? îl întrebă
 ea pe oaspetele cacheş şi scund.

— Asta nu trece la spălat, tuşa Tonea, răspunse
 acestă tulburat. Lucrez în mină, scot cărbune de
 sub pămînt. Mi-a intrat în piele. Îţi mai aminteşti,

— Numărul douăzeci şi cinci, adăugă mari-
 tofeii cu obrazii rumei !
 — Grădiniţa de copii repeta îrrăgînat ro-
 ninsk", cîţi cu glas tare maiorul
 — Grădiniţa de copii nr. 25 a raionului Le-
 între.
 trăgeau înapoi, de parcă n-ai fi avut curaj să
 gare de seamă cîntă, ascultau atenţi, oltan şi se
 menii priveau neliniştiţi spre usă apucatu cu bă-
 Grupul se înghesuia stîngaci înăgă întrare. Oa-
 Kirik nu-i cunoştea
 şi încă mulţi alţii : toţi oameni în vîrstă pe care
 lucos. Era cam tofoşii şi mîrosoe tare bine
 veg o tală înadărtate, vesele şi un nas mare şi
 roşee lată ! În Kirik cînd e proaspăt ras Unul a-
 formă mîrosoe a apă de colonie, aşa cum mi-
 înal, cu mîini lungi şi osoase. Un marinar în uni-
 Apoi un bărbat negricios scund alinu, dimpotrivă.
 mîini, îneca un imens buchet de flori parfumate
 glas tare şi cuvintele ei răsunau pînd departe. În
 O femeie giacă şi foarte bronzată vorbea cu
 puţin a lum o fi fost un hojar ?
 Mai încolo — un om lat în umeri, care mîrosoe
 menaşi că or îl chema doctorul la tuşa Tonea.
 vere. Femeia mîrosoe usor a medicamente. Te po-
 mete înmoadă foarte serioasă, cu sprîncene se-
 un automobil nou ! Maiorul privea visător la o fe-
 cureaşa şi cizmele lui de piele strălucitoare, ca
 două barete şi o sînelă. Ce plăcut îi răspundeau

4

5

— A raionului Leninsk l conchise cu voce plină
 femeia cu buchetul de flori.

— Ce s-a întîmplat, tovarăşi ? întrebă maiorul.

— Lipseşte Nikita Sokolov. E pe şantier, răs-
 punse cetăţeanul bronzat, cu miros de benzină.

— Va trebui să ne prezentăm şi fără el, hotărî
 maiorul. Intrăm ?

— Aşa, toţi deodată, e cam neplăcut, interveni
 marinarul. Trebuie să aflăm precis dacă e aici ?

— Iată şi un reprezentant al localnicilor, spuse
 maiorul, întorcîndu-se brusc.

Localnicul cu pricina — se-nţelege că era vorba
 despre Kirik — se-nţîndă. Dar marinarul
 spuse : „Stop !“ şi-l înşîfăcă de mincă. Cu mîna
 cealaltă ridică puţin tiubeteica din capul lui Kirik,
 se aplecă, îl privi şi i-o puse la loc, de parcă ar
 fi scos capacul ceanicului, pentru a vedea dacă
 nu fierbe apa...

— Frăţioare, eşti de la grădiniţa asta ? îl în-
 trebă marinarul.

— Da, răspunse Kirik. D-voastră sînteţi părinţii
 copiilor care intră anul ăsta la grădiniţă ?

— Unii da, alţii nu, îi răspunse cel cu umeri
 laşi.

— Aţi venit pentru înscriere ? continuă Kirik cu
 întrebările.

— Pe cine să înscrîm ?

— Păi cum pe cine ? Pe copiii...

— Nu, deloc. Am venit aşa, chemaţi unul de
 altu, spuse maiorul. Noi am fost înscrişi aici

U
M
O
R

DE-AIE PESCARILOR



- Tu ești Vasea? Dă pisicii peștișorul și treci la masă!

Desen de I. Fridman



- Pentru astea er
și fost mai bine să
folosești un excava-
tor.

Desen de
A. Semenov

Zi de odihnă!

Desen de
V. Voevodin

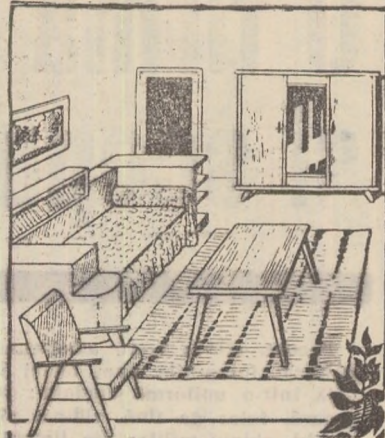


URCĂ

Regiunea Mureș -
Autonomă Maghiară
TG. MUREȘ
Str. Petofi Nr. 2

**EXECUTA ȘI DESFACE
PRIN MAGAZINELE SALE**

- obiecte decorative și
mobilier mic, sculptat, pic-
tat, pirogravat ● jucării
și bibelouri din lemn ●
- ceramică neagră ● co-
voare ● țesături simple
- din bumbac, in, cinepă ●
- fețe de masă și cuverturi
- dantelărie broderii



MOBILA DE LUX
ÎN FURNIR DE NUC.
LA COMANDA

TAPIȚERIE
ORICE LUCRĂRI

TÎMPLĂRIE
ȘI BINALE
ORICE LUCRĂRI

Calitatea lucrărilor
ireproșabilă

EXECUTĂ
I.I.L. MĂGURA

ȘIMLEUL-SILVANIEI
Regiunea CRIȘANA

S-a pus
în
vinzare

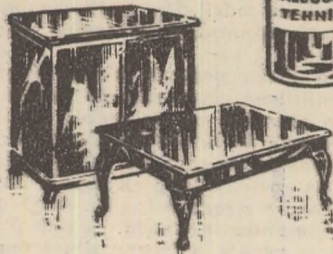
la MAGAZINELE
METALO-CHIMICE

ALCOOL TEHNIC

CARE SE ÎNTREBUINTEAZĂ

LA
LUSTRUITUL MOBILEI

și în alte scopuri
industriale



În fiecare sticlă
un izvor de sănătate!



SLÂNIC · HEBE · MALNAS
CĂCIULATA · LIPOVA
VILCELE

Beti

**APE MINERALE
NATURALE**

LA MAGAZINELE ALIMENTARE,
CENTRE DE CURĂ ȘI RĂCORITOARE

FABRICA DE ARTICOLE DIN TABLA

Codea — Brașov, telef. 146

Vinde din stoc disponibil:

- Tablă zincată 1x700x750 m/m
- Curele din piele dim. 20, 60, 70 și 80 m/m
- Geam șlefuit pentru noptiere dim. 5x345x37,5 m/m
- Bureți din sirmă 300 m/m
- Garnituri din piele „Nutring” de 120x96, 265x205, 290x250 m/m.
- Plăcuțe Vidia sub 3 gr. buc.
- Perii circulare de 300 m/m.

